

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostili. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Dobrodo« v
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVIII. št. 169 (14.260)

Trst, četrtek, 23. julija 1992

primorski dnevnik

54 AA

60100200

INJENICA

tecchi 6 - PP 559
1) 7796-600
94 PD I
772418

124 maggio 1
1) 533382-535723
1) 532958

CEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Na včerajšnji komemoraciji sodnika Borsellina pri Višjem sodnem svetu Predsednik Scalfaro: Proti mafiji potrebuje Italija novo odpornišтво

*Ostre politične polemike zaradi hudih izgrede ob pogrebu agentov v Palermu
Premestili palermskega kvestorja - S preiskovalci sodeluje tudi ameriški FBI*

Na sliki vidimo le delček razdejanja, ki ga je povzročila nedeljska eksplozija v palermski ulici D'Amelio. Tri stanovanjske hiše, med njimi tista, v kateri je bivala mama pokojnega sodnika Borsellina, so utrpeli škodo 2-3 milijard lir in vseh 106 družin je moralo iz njih - zdaj so pri sorodnikih in prijateljih ali v hotelih (na občinske stroške). Kaže sicer, da železobetonske strukture niso bile poškodovane. Enako je bilo prizadetih petnajst trgovin, ki jih je bilo treba zapreti, vrh tega pa uničenih 47 avtomobilov. Minister za civilno zaščito Ferdinando Facchiano se je obvezal, da bo čimprej rešil problem stanovanj, ki so se morali izseliti. Ti so še dodatno razdraženi, ker morajo pokazati osebno izkaznico vsakokrat, ko hočejo na dom, da ga postopoma izpraznijo zaradi nevarnosti tatvin. (Telefoto AP)

RIM — »Za zmago v vojni proti mafiji ne potrebujemo izrednih zakonov, ki bi okrnili ustavna načela, na katerih sloni demokratična država.« To je zatrdil podpredsednik Višjega sodnega sveta Giovanni Galloni na plenarnem zasedanju Višjega sodnega sveta, ki je bilo posvečeno komemoraciji ubitega sodnika Paola Borsellina. Državni poglavar Luigi Scalfaro, ki je tudi predsednik tega najvišjega sodnega organa, ga je poslušal stoje in tudi sam občuten, vendar odločno spregovoril. Navzoče je srčno pozval k skrajnemu, brezpogojnemu odporu proti organiziranemu kriminalu in k neprestanemu utrjevanju demokracije, »kajti demokracija je močnejša od tega nasilja«. Opozoril pa jih je tudi, da morajo spričo napada na svobodo in demokratično ureditev narediti konec medsebojnemu razdorom: »Ena sama razlika je mogoča: med tistimi, ki išče vselej resnico, in

onimi, ki se za to odloči šele potem, ko je ugotovil, na kakšnem terenu se premika.« Naša družba se otepa z dvema slabostima, je nadaljeval Scalfaro, prva je v tem, da sodimo vse ljudi in vse, kar se dogaja, druga pa, da izberemo vsakokrat najlažjo pot. Začeti je treba z obnovo moralnih vrednot, predvsem pravičnosti: »Toda pravičnost se oslanja na resnico, ki je neizmerno močnejša od laži, zato ne bo zmagalo nasilje, zmagal bo človek.« Predvsem pa je državni poglavar poudaril, da morajo biti institucije verodostojne, drugače jim ne bodo ljudje več zaupali.

Predsednik republike se je dotaknil tudi izgrede ob torkovem pogrebu Borsellinovega spremstva, ki jih je glasnik tajništva PSI Ugo Intini pripisal provokatorjem iz vrst gibanja Rete bivšega palermskega župana Leoluca Orlando.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Zbornica odobrila spremembo določila o imuniteti

RIM — Po nepričakovani torkovi zarnitvi predloga za spremembo ustavnega člena o parlamentarni imuniteti (predlagala ga je posebna komisija, ki jo je ustanovil predsednik Scalfaro), so v poslanski zbornici včeraj odobrili nov predlog. Do tega je prišlo po predhodnem dogovoru med prvotnimi predlagalci (silami vladne koalicije) in večjim delom opozicije. Za novi predlog so se izrekli poslanci vladne večine, PRI, DSL in SKP, proti so bili Zeleni, Rete, Severna liga, MSI - DN in nekatere prostostrelci iz vrst socialistov in socialdemokratov. Na podlagi novospregjetega ustavnega amandmaja naj bi sodna preliminarne preiskave proti osumljenemu parlamentarcu potekala brez dovoljenja zbornice. To pa ne bo veljalo za hišne preiskave in ostale preventivne ukrepe, saj bo potrebna »zelen luč« zakonodajnih teles. Po končani preliminarni preiskavi bo

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Zaradi boja proti skupnemu srbskemu agresorju Srečanje Tudjman-Izetbegović zgladilo glavne nespornazume

LJUBLJANA — Goražde je v noči na sredo doživelo enega izmed najhujših napadov, v Zagrebu pa so se včeraj nadaljevali pogovori med predstavniki bosansko-hercegovske in hrvaške vlade, ki pa so bili precej v senci predvčerajšnjim sprejetega zelo pomembnega sporazuma o prijateljskem sodelovanju in nenapadanju med Bosno in Hercegovino in Hrvaško. Ta sporazum, ki sta ga podpisala predsednik Hrvaške Franjo Tudjman in predsednik Predsedstva Bosne in Hercegovine Alija Izetbegović med drugim predvideva tudi povsem konkretno sodelovanje obeh držav na vojaškem področju, v kolikor ne bo prišlo do ustavitve agresije na Bosno in Hercegovino. Včeraj pa sta vladini delegaciji pod vodstvom obeh predsednikov vlad sprejeli tudi dogovor o postavitvi begunskih centrov na varnih območjih Bosne in Hercegovine, kamor naj bi se čim prej vrnila begunci.

V mednarodnih krogih za zdaj še ni bilo kakšnih posebnih odmevov na zagrebško srečanje Izetbegović - Tudjman. Poleg vsega ostalega pa je imelo to srečanje očitno za cilj tudi krepitev pozicij Alije Izetbegović.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Črna gora si lasti hrvaško Privlako

LJUBLJANA — Načelnik hrvaškega generalštaba general Antun Tus je pred nekaj dnevi na hrvaški televiziji kategorično izjavil, da je Prevlaka hrvaška in da se lahko Hrvaška s Črno goro kvečjemu pogovarja o vzpostavitvi nekajkilometrskega pasu, po katerem bi plule ladje iz črnogorske Boke Kotorske na odprto morje. General Tus je s tem pravzaprav samo ponovil uradno stališče hrvaških oblasti, da Prevlaka ne more priti v črnogorske roke, čeprav Črna gora in Srbija že nekaj časa vztrajno ponavljata, da Prevlaka sodi k Črni gori.

Hrvaška Prevlaka, ki je na večini standardnih zemljevidov sploh ni zaznati, predstavlja pomembno strateško točko ob vходу v Kotorski zaliv, ki sicer pripada Črni gori. Poenostavljeno rečeno to pomeni, da Črnogorci oziroma nova Zvezna republika Jugoslavija zaradi Prevlake nimajo prostega izhoda iz Boke Kotorske. Nekdanji obrambni minister nekdanje Jugoslavije admiral Branko Mamula je v nedavnem intervjuju za ljubljansko Mladino označil Prevlako kot izjemno pomembno točko, ki v novem razporedu novih držav na območju nekdanje Jugoslavije nikakor ne more ostati v pristojnosti Hrvaške.

Zaradi vsega tega ni čudno, da so v času agresije na Hrvaško potekale najbolj ostre srbsko-črnogorske bitke prav okoli Prevlake in za Prevlako.

Črnogorski predsednik vlade Milo Djukanović je pred nedavnim izjavil, »da Jugoslavija ne more biti suverena država, če bo Prevlaka pripadla Hrvaški«. Djukanović je tudi dejal, da obstaja zgodovinska dokumentacija, ki potrjuje, da je Prevlaka črnogorska. Beograjska Politika zdaj piše, da zahteva Črne gore ne predstavlja »teritorialnih zahtev do Hrvaške, ampak samo željo, da se pravično reši to vprašanje«. V takšnem, razmeroma strpnem pisanju bi največji optimisti lahko iskali celo pripravljenost tako imenovane nove Zvezne Jugoslavije, da se glede tega s Hrvati doseže nekakšen kompromis, čeprav je v to težko verjeti.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Bush potrebuje svojega zunanjega ministra za volilno kampanjo Baker pospešuje mirovni proces

KAIRO, DAMASK — Ameriški državni sekretar James Baker se je v okviru bližnjevzhodne turnee včeraj mudil v egiptovski in sirski prestolnici. Srečanje z Mubarakom v Kairu je bilo, sodeč po izjavah z obeh strani, precej uspešno. V kairskih razgovorih sta tako Baker kot Mubarak izrazila zadovoljstvo nad ponovno vzpostavljenim dialogom z Izraelom, predvsem pa nad potezami izraelskega voditelja Jicaka Rabina. Oba voditelja sta po zaključku razgovorov dejala, da je ta premik le začetek novega obdobja v bližnjevzhodnem mirovnem procesu; sicer pa v kratkoročnem obdobju ni mogoče pričakovati čudežev, saj je Rabin na krmilu države le teden dni. Baker in Rabin sta tudi pohvalila dejstvo, da je Rabin pokazal popustljivost glede najbolj spornega vprašanja v palestinsko-izraelskih mirovnih pogajanjih, tj. gradnje židovskih naselij na zasedenih arabskih ozemljih. Nedavni sklep po zamrznitvi gradenj novih naselij je resda pozitiven, vendar potrebni bodo še

nadaljnji koraki. Glede predloga o prekinitvi gospodarske blokade zoper Izrael, je Mubarak izjavil, da se za to prizadeva dlje časa; že pred letom dni naj bi namreč arabskim voditeljem predlagal preključitev blokade v zameno za zamrznitev gradnje židovskih naselij. Oba voditelja sta razpravljala tudi o kreditih, ki jih je Izrael zahteval od ZDA; Baker je izjavil, da ZDA o tem še niso sprejele nikakršnega sklepa, bržkone bo odločitev padla na srečanju med Bushem in Rabinom prihodnji mesec. Prihodnji tedni bodo vsekakor zelo pomembni, saj bodo pokazali, ali so upanja za rešitev bližnjevzhodnega klobčiča res utemeljena.

Med tiskovno konferenco ob zaključku razgovorov je ameriški državni sekretar zanimal govorice, po katerih naj bi (zaradi angažiranja v volilni kampanji) v kratkem zapustil State department.

Po srečanju z Mubarakom je Baker odpoval v sirsko prestolnico. Tu se je srečal s

predsednikom Asadom, podpredsednikom Kadamom in zunanjim ministrom Farukom al Šaro; na srečanju je Baker zatrdil, da je treba bližnjevzhodno krizo rešiti predvsem v duhu resolucij OZN. Podrobnih informacij o razgovorih niso dali, sicer pa je bilo oziračje razgovorov vse prej kot ugodno; sirsko časopisje je namreč izrazilo resne dvome glede možnosti, da bi James Baker uspešno izpeljal mirovno misijo.

Bakerjev demanti glede govorice o odstopu niso preprečile polemik v ZDA; ogorčena je zlasti demokratska opozicija, ki trdi, da bi to bila nedopustna napaka. Oglasil se je sam predsedniški kandidat Bill Clinton, ki je pred kamerami televizijske mreže NBC ostro protestiral; dejal je, da je Baker še kako potreben v ameriški zunanji politiki, odveč bi zato bilo njegovo angažiranje v predsedniški volilni kampanji.

Politično-parlamentarnim zapletom v Sloveniji še ni videti pravega konca Slovenski parlament ponovno blokiran tudi za gospodarsko važno zakonodajo

LJUBLJANA — Slovenska skupščina bi morala po hitrem postopku sprejeti štiri zakone, ki jih je predložila vlada. Prva dva zakona se nanašata na sanacijo bank, naslednja predvidevata zamrzovanje plač, oziroma plače naj bi po novem naraščale počasneje kot inflacija in s tem naj bi prišlo do odločilnega protinflatornega efekta.

Vse skupaj se je zapletlo v treh zborih in vse skupaj je ustavila procedura. Najbolj učinkoviti zbor, zbor združenega dela, se je predvsem ukvarjal z odstavkom in s preklicem odstavke svojega predsednika Zupančiča in s poskusi socialdemokratov in opozicije, da ostavko na vsak način potrdijo in da ga odstranijo.

V zboru občin pa so vse skupaj zavrnili. Tu je prišlo do najostreje razprave, še zlasti o bankah, o njihovi sanaciji in bančnem sistemu. Zanimiva je ponovna odločilna vloga socialdemokratov. Zakon o sanaciji bank je namreč v imenu vlade podpisal njihov podpredsednik Jože Pučnik, ker je pač bil predsednik Drnovšek odsoten, toda razpravo o zakonu so zavrnili in to na predlog socialdemokratskih poslancev, česda je to samo segment vladne gospodarske politike, da ga ni mogoče obravnavati predno se ne obravnava celota. S tem pa zakon sploh ni bil sprejet na dnevni red razprave.

Prvi zakon se nanaša na poravnavanje obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog. Gre za sredstva, ki so jih še v časih stare SFRJ vse banke morale obvezno vlagati v zvezno banko, za ta sredstva pa niso prejele ne dinarske, seveda tudi ne deviznih protivrednosti. Toda ljudje so denar v slovenske banke vložili in sedaj zahtevajo svoj denar povsem upravičeno nazaj. Slovenske banke in predvsem Ljubljanska banka seveda teh sredstev nimajo, kar hudo bremeni in vleče celotni slovenski gospodarski sistem v hude težave. Zakon v drugem členu predvideva, da se obveznosti bank iz deviznih vlog 30.6.1992 v višini 1.267 milijonov nemških mark pretvori v dolg Slovenije. Varčevalcem pa mora

banka od prihodnjega leta dalje zagotoviti najmanj desetino devizne vloge, oziroma najmanj 1.000 mark. V praksi bi varčevalci najkasneje v desetih letih dobili vrnjen svoj denar, dolg pa bi plačevala republika Slovenija, ki bi se zato zadolžila do 2.022 leta.

Rešitev je kočljiva, lahko tudi vprašljiva in okrog nje bodo gotovo v parlamentu še polemike. To je prva konkretna in stvarna rešitev, ki bi lahko dokončno spravila z dnevnega reda slovenskega finančno-bančnega sistema tako kočljivo in za slovenski gospodarski sistem nevarno vprašanje.

Naslednji zakonski predlog pa se nanaša na obveznice, ki jih bo izdala slovenska republika za potrebe agencije za sanacijo slovenskih

bank. Ta znesek dosega 2.200 milijonov nemških mark in predstavlja odločilni korak v naporih za sanacijo bančnega sistema in s tem gospodarstva na sploh. Vlada opozarja, da bi odlaganje sanacije privedlo do odlaganja sanacije bančnega sistema in s tem do motenj v slovenskem gospodarstvu. Konkretna pozitivna posledica sanacije bi bile trojne: likvidiralo bi se podjetja in banke, ki jih je treba dokončno potopiti, toda olajšal bi se likvidni položaj za vse one, ki lahko preživijo in prišlo bi do zmanjševanja obrestne mere, do znižanja previsoke cene denarja, kar je v Sloveniji eden izmed bistvenih problemov novih investicij, uspešnega gospodarjenja in gospodarske krize na splošno.

Oba zakona o zamrznitvi ritma prilaganja plač naraščanju inflaci-

je pa se nanašata na tako imenovane monopoliste in na državne plače, naslednji pa na kolektivne delovne pogodbe. V obeh primerih gre za rigorozno vladno politiko, ki je prav gotovo nepopularna toda v sedanjem slovenskem gospodarskem trenutku nujna, da se ustavi inflacija in zavre množične stečaje. Zato je treba zmanjšati družbeno porabo, omogočiti boljše gospodarjenje, vse skupaj pa zavisi tudi in predvsem od globalnega plačilnega fonda, ki je za zmogljivosti slovenske družbe previsok.

V bistvu so s pomočjo raznih proceduralnih postopkov vse te stvari ustavljene. Tudi to je odraz popolne blokade slovenskega parlamenta in resnih težav, ki nastajajo pri reševanju odločilnih odprtih problemov.

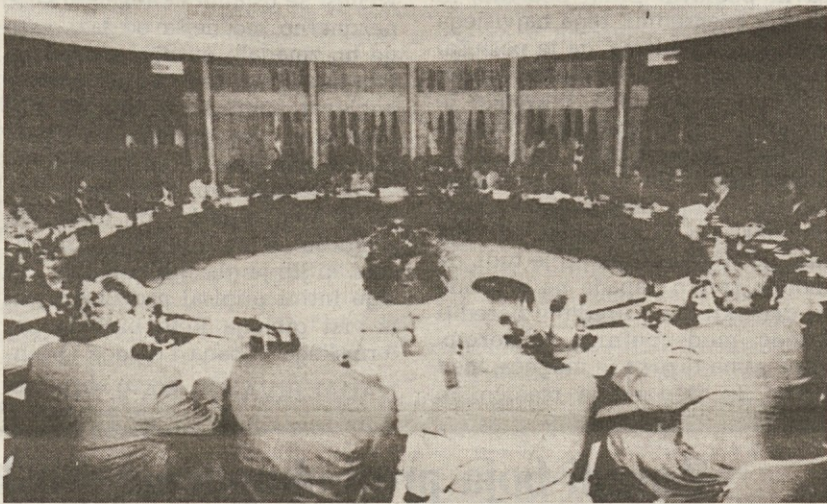
BOGO SAMS

Volitve v ZDA pogojujejo bombardiranje iraških mest

NEW YORK — Potem ko so nadzorniki OZN morali pod pritiskom razjarjene ulice prekiniti svoje čakanje pred poslopjem iraškega ministrstva za kmetijstvo in se zateči na varno v hotel, je vojaški poseg ZDA le vprašanje časa, ali bolje rečeno javnomnenjskih analiz. Preden bo Bush poslal nad Irak ameriške bombnike hoče preveriti, če mu bo to koristilo na novembrskih predsedniških volitvah.

Veleposlanik Iraka pri OZN Abdul Amir al Anbari je bržkone že ugotovil, da napad Bushu ne bo koristil, prav zato je včeraj vehementno poudaril, da zaradi ene ali dveh bomb na Bagdad in na druga mesta Irak ne bo klonil pred ameriški pritiski.

Danes v Madridu ibersko-ameriški vrh Največ ambicij ima država gostiteljica

Preliminarno srečanje članov delegacij, ki sodelujejo na ibersko-ameriškem vrhu (Telefoto AP)

MADRID — V španskem glavnem mestu se bo danes pričel ibersko-ameriški vrh. To je drugo tovrstno srečanje (prvo je bilo lani v Mehiki), udeležilo pa se ga bo 20 poglavarjev držav. Vseh šefov držav ne bo, saj so nekateri opovedali navzočnost. Zaradi zdravstvenih težav ne bo prisoten portugalski predsednik Mario Soares, zadnji trenutek je (zaradi vala atentatov v državi) odpovedal prisotnost tudi perujski predsednik Alberto Fujimori; težave ima tudi venezuelski predsednik Carlos Andres Peres, ki je v ostrih sporih s parlamentom.

Od srečanja si največ obeta država gostiteljica, ki računa, da bo okrepila svoj vpliv v t.i. Iberski Ameriki. Španija je že dolgo let nekakšen posrednik med ES in

Latinsko Ameriko, s tem da je hkrati tudi glasnik evropske dvajsterice. V zamen naj bi španskogovoreče prekomorske države zahtevale skrčenje dolgov z »bogatom stricem«, se pravi Španijo.

Največja pozornost je osredotočena na kubanskega voditelja Fidela Castra. Pričakujejo, da ga bodo ostali šefi držav skušali prepričati, da čimprej začne proces demokratizacije v državi.

Ena od vročih tem bo nedvomno zadevala »banansko vojno«, se pravi spor, ki poteka med izvozniki tega tropskega sadja (to so srednjeameriške države) in Evropsko gospodarsko skupnostjo. Uradni del ibersko-ameriškega vrha se bo zaključil jutri zvečer.

nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani - nadaljevanja s 1. strani

● Scalfaro

da. Scalfaro jih je pripisal »nečemu globljemu kot samo organizirani akciji«. Medtem ko je notranji minister dal premestiti palermškega kvestorja Vita Plantoneja na Viminal (zamenjal ga je salernski kvestor Matteo Cinque) in naročil šefu policije Vincenzu Parisiju, naj zasledi odgovorne za grob nastop proti Scalfaru in Amatu, je vlada obnovila slednjemu zaupanje, potem ko je izrazil pripravljenost, da odstopi. Tezo o »zrežiranem« protestu so iznesli tudi Pannella (agente, ki so protestirali v katedrali, je označil kot izdajalce), liberalce Biondi (zahteval je odstop palermškega prefekta in državnega tožilca) in neofašisti.

So pa še druge polemike. Pravosodni minister Martelli je grajal poveljnika karabinerjev Viesti, ker je dovolil neki televizijski ekipi, da je s helikopterja snemala otok Pianoso, kamor so premestili iz Ucciaroneja več deset mafijskih bosov: »Zdaj je lahko tudi mafija zvedela, kako je zgrajena jetišnica.«

In še: po pričevanju nekega člana palermškega oddelka policijskih telesnih straž je Borsellino med petkovim obiskom v Rimu povedal Parisiju, da se hoče njegovemu spremstvu prostovoljno pridružiti še deset agentov, ker da je v smrtni nevarnosti. Šef policije je sodniku odvrnil: »Bomo videli.« Včeraj pa je Parisi pojasnil, da z Borsellinom sploh ni govoril o njegovi varnosti.

Pokojnega sodnika bodo menda pokopali jutri v strogo zasebni obliki; svojci so povabili na pogreb edine Scalfara. Pogreb so odložili zato, ker se Borsellino mlajša hči Fiammetta vrne iz Indonezije nočjo.

Medtem ko skušajo preiskovalci s pomočjo sedmih strokovnjakov ameriškega FBI najti kakšno sled za ubijalca, so v senatni pravosodni komisiji predstavniki raznih skupin, predvsem pa opozicije, predložili že več kakor sto amandmajev k vladnemu protimafijskemu dekretu, o katerem so predvčeršnjim trdili, da ga bodo odobrili že jutri.

● Zbornica

parlament imel 90 dni časa, da se izreče o nadaljnjem postopku; v primeru, da se bo odločil za prekinitev kazenskega postopka, bo morala za to glasovati večina članov zadevne zbornice.

V okviru milanske preiskave o korupciji pa so včeraj zaslišali bivšega administrativnega tajnika deželne KD Maurizioa Prado. Prado so soočili z Grazianom Morom, sodelavcem podtajnika vsedržavne KD Silvia Lege. Sodniki so zaslišali tudi bivšega demokratizacijskega deželne svetovalca Luigija Martinellija in bivšega upravitelja Ligrestijevega podjetja Grassetto Francesca Miloneja. Po dobrih 3 tednih in 55 dneh preventivnega pripora pa so izpustili bivšega pooblaščenega upravitelja podjetja Cogefar—Impresit Enza Papija.

V Padovi so preiskovalci zaslišali bivšega tamkajšnjega župana, podobno je bilo v Reggio Calabrii; aretirani bivši župan Licandro se je zagovarjal zaradi zlorabe javnih funkcij.

● Srečanje

viča v Bosni in Hercegovini in Franja Tudjmana na Hrvaškem pred bližnjimi volitvami. V Bosni in Hercegovini (pa tudi na Hrvaškem) ni malo tistih, ki menijo, da je Alija Izetbegović glavni krivec za slabo pripravljenost bosansko-hercegovski obrambe v prvih dneh agresije na Bosno in Hercegovino. Takšne kritike letijo nanj tudi iz njegovih muslimanskih vrst. Tudjman pa skuša z bosansko-hercegovski iniciativo očitno vzeti veter iz jader opozicije, ki Tudjmana zlasti napada tudi zaradi nekaterih njegovih potez v zvezi z Bosno in Hercegovino, zlasti še zaradi tajnega dogovarjanja s Srbi in zaradi toleriranja in simpatiziranja posameznih vprašljivih akcij

bosansko-hercegovskih Hrvatov, zlasti še njihovega formiranja samostojne hrvaške republike na tleh Bosne in Hercegovine in prenatrpanosti zahtev za konfederacijo Bosne in Hercegovine s Hrvaško. Zdaj je očitno Tudjman nekatere od teh zahtev, ki so povzročale tudi precej napetosti v odnosih z Muslimani in sedanjim bosansko-hercegovskim vodstvom vendarle »zgladi« ali pa vsaj relativiziral. Alija Izetbegović, predsednik Predsedstva Bosne in Hercegovine je tako opolnoči s torke na sredo v dolgem pogovoru za hrvaško televizijo, ki je na trenutke deloval kot Izetbegovićevo zaslišanje in opravičevanje v bistvu umaknil večino obtožb na račun ravnanja Hrvatov v Bosni in Hercegovini. Glede samostojne republike Hrvatov v BiH je sprejel tolmačenje, da gre za začasno tvorbo, ki so jo izsilile vojne razmere in nemožnost funkcioniranja centralnih oblasti iz Sarajeva. Kot je znano, je pred časom Predsedstvo Bosne in Hercegovine odločitev Hrvatov v BiH o formiranju lastne republike kategorično proglasilo za nelegalno in nelegitimno. Prav tako je Izetbegović dejal, da je bilo formiranje Hrvaških osvobodilnih sil - HOS na območju Bosne in Hercegovine s strani Hrvatov iz BiH dejanje samozastite in obrambe pred srbskim agresorjem. Zdaj naj bi se v Zagrebu ponovno dogovorili o sodelovanju HOS in teritorialne obrambe Bosne in Hercegovine kot skupne vojske BiH. Alija Izetbegović je na zagrebški televiziji obširno pojasnjeval, zakaj je proti kantonizaciji BiH in to dokazoval predvsem s statističnimi podatki o velikih razpršenosti vseh treh narodov na celotnem območju Bosne in Hercegovine. Ideja o kantonizaciji neizbežno še dodatno zaostrojuje mednarodne napetosti in težnje po nacionalno čistih območjih. V tem vidi Izetbegović tudi eno izmed razlag za strašno etnično čiščenje posameznih območij Bosne in Hercegovine, ki ga prav zdaj na najbolj grob način izvajajo Srbi. Izetbegović se zavzema za suverenost vseh naro-

dov nad celotnim območjem Bosne in Hercegovine.

Predsednik Predsedstva Bosne in Hercegovine Alija Izetbegović je direktno obtožil Srbe za sedanjo najnovejšo prekinitev premirja. Sicer pa Izetbegović meni, da čas ne deluje v korist agresorju, hkrati pa je dodal, da bi v takšnih razmerah teritorialna obramba Bosne in Hercegovine morala imeti možnost, da se dodatno oboroži, kar pa ji prepoved prodaje orožja onemogoča. Izetbegović je dejal, da bosansko-hercegovski silam - kljub velikim težavam - uspeva obvladovati položaj v Goraždu, Sarajevu, Srebrenici in dolini Bosne do Doboja. Precejšnje težave pa imajo v Bosanski Posavini in Hercegovini. Izetbegović je dejal, da bosansko-hercegovski oblasti kontrolirajo 50 do 105 občin, v 11 pa položaj nadzorujejo samo delno. Na svobodnem območju Bosne in Hercegovine živi 50% prebivalcev, to pa je za Izetbegovića dokaz, da Bosna in Hercegovina vojaško ni poražena.

V Sarajevu in v Bosni in Hercegovini je bilo dopoldne in včeraj popoldne relativno mirno. Takšen vtis so vsaj ustvarjala poročila, ki so prihajala predvsem po radioamaterskih zvezah. Pač je Goražde preživelo eno izmed najstrašnejših noči. Siloviti napadi na to že dneve oblegano mesto so se začeli že v torek kmalu po 22. uri. V strogo središče mesta je ponoči padlo kakšnih 500 granat. Po nekaterih poročilih je bilo v teh napadih ubitih 50 ljudi, veliko pa ranjenih. Turčija je včeraj ponovno zahtevala oboroženo mednarodno posredovanje v Bosni in Hercegovini. Nemški zunanji minister pa se je moral braniti pred očitki iz opozicijskih vrst zaradi sodelovanja nemških vojaških ladij pri kontroli Jadranskega morja. Hkrati pa je nemška opozicija pozvala Združene narode, naj zahtevajo kazenski postopek proti voditeljem Srbije zaradi zločinov nad drugimi narodi v Bosni in Hercegovini.

Iz Avstrije je včeraj proti Sarajevu poletelo vojaško tovorno letalo s

humanitarno pomočjo in skupino zdravnikov in medicinskih sester, ki naj bi nudili nujno potrebno zdravniško pomoč otrokom iz Bosne in Hercegovine. Najbolj zdravstveno ogrožene otroke nameravajo prepeletati v avstrijske klinike in tam nadaljevati njihovo zdravljenje.

V Sarajevu se je včeraj začela tudi zamenjava kanadskega bataljona iz sestava sil OZN z vojniki iz Francije in Ukrajine. Kanadski vojniki se bodo vrnili na svoje prvotne pozicije na Hrvaško - v Knin.

Sarajevsko letališče, ki so ga v ponedeljek zaprli zaradi ostrih spopadov v njegovi neposredni bližini, je včeraj spet sprejemalo letala s humanitarno pomočjo. Vendar pa so iz varnostnih razlogov določili, da se lahko vsakič na letališki ploščadi zadržuje le eno tovorno letalo. (NIA)

● Črna gora

V črnogorsko-srbskih krogih navajajo kot nekakšen dokaz, da Prevlaaka resnično pripada njim tudi nekdanjo »odločitev hrvaških in jugoslovanskih oblasti«, po kateri so bile vse plovne poti do otoka Molunata (območje Prevlaake) v jurisdikciji pomorskih oblasti Črne gore vse od Avnoja do nedavnega. Prav tako opozarjajo, da je na območju Prevlaake avstro-ogrskega poglavar Franc Jožef zgradil utrdbe za obrambo Boke Kotorske, te pa so pripadle Jugoslaviji in zato ne morejo biti »izključno Hrvaške«. Očitno je problem morskih meja med nekdanjimi jugoslovanskimi republikami, ki so postale samostojne države, veliko bolj zapleten kot vprašanje kopenskih meja. To kaže opisani primer zapletov med Hrvaško in Črno goro, prav tako pa tudi težave v pomorskih odnosih med Slovenijo in Hrvaško. Vsekakor pa teh problemov ne bi smeli reševati zgolj s proglašanjem »lastništva« med območji, ki pripadajo drugim državam, ampak v strpnem in k rešitvam usmerjenim pogajanjem prizadetih strani. (NIA)

S predstavitve zadevnega manifesta v Trstu

Levica v upravo

Pobuda je prišla iz vrst PSI, DSL in PSDI

TRST — Deželni podtajnik PSI Alessandro Colautti ter deželna svetovalca Adino Cislino (PSDI), odbornik za gozdarstvo, in Roberto Viezzi (DSL) so v prostorih deželne skupščine obrazložili na včerajšnji tiskovni konferenci vsebino in namene manifesta za levičarsko vodenje krajevnih in deželnih uprav, ki ga je predstavilo pred nekaj tedni sedemindvajset levo usmerjenih osebnosti iz političnega in kulturnega življenja v vsedržavnem merilu.

Pojasnili so, da pripravljajo ustanovitev odbora, ki bo zasledoval cilje manifesta in v ta namen skušal privabiti k pobudi na deželni ravni čim večje število posameznikov, organizacij in združenj na levici. Poleg tega bodo sprožili vrsto iniciativ za publicizacijo manifesta. K slednjemu so pristopili, poleg

že omenjenih Viezzi in Cislina, za sedaj Perla Lusa (DSL), Gioacchino Francescutto (PSI), Giannino Padovan (DSL), Dario Tersar (PSI), Lucio Cinti (PSI), Enrico Bulfone (PSI), Paolina Lamberti (PSI), Luigi Blasig (PSI) in Ugo Poli (DSL).

Roberto Viezzi in Alessandro Colautti sta poudarila, da je namen te pobude odpreti novo obdobje v odnosih med strankami, ki se sklicujejo na ideale reformizma in socialistične internacionale. Med obrazložitvijo manifesta sta še posebej poudarila tisto poglavje listine, ki je posvečeno »novemu regionalizmu« na institucionalni ravni, a tudi kot sredstvu za potrditev avtonomnih oblik delovanja krajevnih strank nasproti centralistični politiki njihovih vsedržavnih vodstev.

Tajništva CGIL, CISL in UIL pozivajo k naglemu ukrepanju

Deželna industrija v krizi

Podjetniki morajo temeljiteje seči po tehnološko inovacijskih postopkih, deželna uprava pa čimprej sestaviti prednostno lestvico finančnih posegov

TRST — Deželna tajništva CGIL, CISL in UIL so skupaj proučila zastoj industrije v Furlaniji-Juljski krajini, ki ga označuje upadanje zaposlenosti in proizvodnje. Od januarja prisostvujemo rastočemu poseganju po dopolnilni blagajni, redčenju mladit, ki se okoriščaj s pogodbenim delom med poklicnim usposabljanjem, množitvi vpisanih v sezname uradov za delo in razbotohenu mobilnosti. Glede na zemljepisno lego dežele se postavlja tudi vprašanje začasnega zaposlovanja delojemalcev z obmejnimi območji Slovenije in Hrvaške, z druge strani pa se opaža preseljevanje proizvodnih obratov čez mejo, kjer je delovna sila cenejša.

Na proizvodnem področju se zaostrujejo posledice dejstva, da ni prišlo do reorganizacijskih in preustrojitvenih procesov na področjih železarstva oz. jeklarstva, ladjedelsko-mehanske dejavnosti,

kemijskega, tekstilnega in papirničnega sektorja; vse to pomeni nov udarec zaposlenosti ravni in tvrdkam, katerih proizvodi so namenjeni tem industrijskim vejam.

Predvsem pa skrbi sindikate, kako bodo nepovoljne vsedržavne in mednarodne razmere vplivale na tukajšnjo industrijsko stvarnost, ki se po povečanju storilnosti in preureditvi proizvodnih ciklov v minulih letih zdaj še zmerom ni prilagodila nujni potrebi po večji raznolikosti proizvodnih programov in po inovaciji posameznih proizvodov in za katero sta značilna nizka raven servisiranja podjetij ter sredstev za raziskovalne dejavnosti.

Zaradi vsega tvega deželna industrija hud padec konkurenčnosti in sposobnosti samofinansiranja.

Kakor že sredi osemdesetih let tako se je tudi zdaj kriza pojavila v naših krajih pozneje kot drugje

v Italiji, bo pa trajala dalj časa, kar bo ošibilo proizvodni aparat, ki zaradi tega ne bo mogel tako naglo reagirati na morebitno zboljšanje konjunktura, kakor bi bilo treba, poudarjajo sindikati.

H gornjemu gre dodati postopen proces deindustrializacije na Tržaškem, kjer se je v zadnjih desetih letih število zaposlenih v industriji že itak zmanjšalo za eno tretjino; škode zaradi tega pa ni mogoče tako kot v drugih delih države nadomestiti z drugimi dejavnostmi. Podobno se dogaja v večini goratih območij v deželi, ki so močno zaostala, sicer pa je opaziti krizna žarišča malo povsod.

Tako kritična in delikatna slika zahteva po mnenju sindikalistov, da se sproži med institucijami in družbenimi silami širše in bolj poglobljeno soočanje, ki naj rodi konkretne predloge za sanacijo. V tem pogledu lahko marsikaj koristnega prinese deželna konferenca o problemih industrije, ki jo je napovedalo pristojno odborništvo tudi pod pritiskom sindikatov CGIL, CISL in UIL za jeseni letos, nikakor pa ni mogoče opravičiti zdajšnjega zastaja v odnosih med krajevnimi in deželnimi upravitelji, stanovskimi organizacijami podjetnikov in sindikalnimi silami. Še posebno zaradi tega ne, ker je treba na ravni dežela-podjetnik-sindikata nemudoma začeti razgovore o vsaj dveh žgočih temah.

Prva zadeva finansiranje podjetij iz deželne blagajne oziroma industrijsko programiranje po znanim sporu z Evropsko gospodarsko skupnostjo, ki je obtožila Deželo kršenja predpisov o svobodni konkurenci. Treba je sestaviti prednostno lestvico finančnih posegov v skladu z razpoložljivim denarjem, hkrati pa zajamčiti, da bodo sredstva zagotovo razdeljena in v predvidenem roku. Denar je treba usmeriti predvsem v nove industrializacijske pobude na bolj zaostalih območjih oziroma v tehnološko inovacijske postopke in v istočasno sanacijo okolja.

Druga tema pa zadeva državne udeležbe. Nespoštovanje obveznosti, torej deindustrializacija, pesti zlasti Trst (švedenska železarna), a tudi Goriško (Fincantieri, Ansaldo, Alenia, Savio). Problem gre rešiti z močnim pritiskom na rimsko vlado in na javne ustanove (ENI, IRI). Doseči je treba zagotovila o novih investicijah za ohranitev ekonomskega, proizvodnega in človeškega potenciala. (fdg).

Na 14. laboratoriju narodnosti in komunikacije v Huminu

Posvet mladih o nacionalni identiteti in o nacionalizmih

HUMIN — V Huminu poteka, kakor smo že poročali, 14. mednarodni laboratorij narodnosti in komunikacije, ki ga prireja univerza »La Cattolica« iz Milana in Univerza iz Vidma. Na njem sodeluje kakšnih devetdeset mladih iz petintridesetih držav sveta. Prisotni so tudi predstavniki iz Slovenije in Hrvaške.

Mednarodno srečanje mladih, ki se bo zaključilo v nedeljo, 16. avgusta, se je začelo v znamenju dokaj aktualnega vprašanja o nacijah in nacionalizmu. O tem je tekla beseda na dvodnevem posvetu, ki so ga pripravili na videmski Univerzi in sicer pod geslom »Etnične skupnosti, ljudstva, narodi in države — Od identifikacije do večkulturnosti«.

Čeravno so s posvetom želeli izpostaviti to vprašanje v zdajšnji evropski stvarnosti, pa je njegov dober del bil namenjen narodnim vprašanjem in vojni v bivši Jugoslaviji.

O tej problematiki sta specifično spregovorila prof. Marcello Cherini s tržaške Univerze in senator Darko Bratina, ki je o odnosu med večino in manjšino spregovoril udeležencem laboratorija na ponedeljkovem srečanju v Huminu.

Iz Cherinijevega izvajanja je prišla na dan brezbržnost Evrope do tragedije na

Slovenskem in Hrvaškem in sedaj v Bosni in Hercegovini. Vsi poskusi Evrope, da bi zaustavili boje, so se izjalovili, ker niso bili usmerjeni v pravo smer in so bili samo »formalnega« značaja. Marcello Cherini je ugotovil, da v zdajšnjem teritoriju bivše Jugoslavije vlada popolna anarhija, njena posledica pa je bratomorna vojna.

Cherinijeva izvajanja je dopolnil sociolog iz Beograda Ljubomir Mitrovič, ki je nekoliko opravičil srbsko obnašanje, češ da če nihče ne piše o nacionalni ogroženosti srbskega naroda v Bosni in Hercegovini, to ne pomeni, da ne obstaja. Oporoval je tudi delitev Bosne in Hercegovine v tri večje nacionalne enote. Zanj Muslimanov ne moremo istovetiti v skupnost, gre za golo versko opredelitev. Zato v Bosni in Hercegovini živijo Srbi in Hrvati, ki so lahko muslimanske vere.

Program huminskega laboratorija predvideva med drugim še srečanje s filmskim igralcem Silviom Orlandom, kakor tudi s kantavtorjem Francescom Guccinijem in z režiserjem Mariom Monicellijem.

V soboto, 8. avgusta, pa bo na vrsti drugi del nadvse zanimivega posvetovanja o etničnih skupnostih, ljudstvih, narodih in državah.

RUDI PAVŠIČ

Hvalevredna pobuda zadruga Lipa iz Špetra

Izšel je večjezični turistični prospekt o Nadiških dolinah

ČEDAD — Turistični razvoj, ki ga je bil zadnja leta deležen Čedad kot sedež pomembnih mednarodnih prireditelj, je le obrobno zajel Nadiške doline, ki nudijo obiskovalcu vrsto zgodovinskih in umetnostnih zanimivosti. Da javnost opozori na to vabljivo deželico pod Matajurjem, je zadruga Lipa iz Špetra ob priliki Mittelfesta in pomoči deželne uprave, Gorske skupnosti za Nadiške doline in domačih podjetnikov pripravila turistično karto, ki je te dni izšla v petih jezikih: italijanskem, slovenskem, nemškem, francoskem in angleškem. Ob zemljevidu turistični prospekt vsebuje še oris območja, navodila za turiste ter program enodnevnih izletov po beneških dolinah. (R.P.)

Na sliki prodajni center zadruga Lipa v Čedadu.

Tradicionalni nočni tek v Portorožu bo 8. avgusta

PORTOROŽ — Športna agencija Polo iz Kopra bo tudi letos priredila tradicionalni, osmi portoroški nočni tek in sicer v soboto, 8. avgusta, ob 22. uri. Dolžina proge bo 5500 metrov, izidi udeležencev pa se upoštevajo pri točkovanju za Maraton pokal 92. Start bo pred hotelom Riviera, moški bodo tekmovali v treh starostnih kategorijah, ženske pa v dveh. Prijava v športni agenciji Polo je možna do 7. avgusta, prijavina znaša do 1. avgusta 500 tolarjev, na dan prireditve pa je prijava možna na startu od 18. ure dalje, vendar bo štartnina 900 tolarjev. Organizatorji obljublajo veliko lepih nagrad (dobita jih tudi najstarejši udeleženec in udeleženka teka). Sicer pa bodo 8. avgusta v Portorožu še druge prireditve. Tako bodo na terasi Jurček odprli prodajno razstavo športnih fotografij, organizirali pa bodo tudi bodo tek natakarev s pladnji za pokal Portoroža. Za tekmovanje bo mogoče tudi sklepati stave. (B.Š.)

Nakupovalna mrzlica v Istri ni pojenjala

UMAG — Nakupovalna mrzlica Slovencev v Istri ni pojenjala. Ne toliko zato, ker bi bili nakupi onstran hrvaške meje res tako vabljivi. Bolj zaradi velikega obiska Slovencev - turistov. Ko so enkrat že na Hrvaškem, pravzaprav radi zavijejo v trgovino. Že iz radovednosti. Na ta način si tudi vsak sam najlaže ustvari najboljšo sodbo o tem, kaj in kako se izplača kupovati onstran Dragonje.

Razlike so lahko velike. Turisti opažajo, da so v izrazito turističnih krajih, v kampih in turističnih naseljih, kjer so trgovine namenjene v glavnem turistom, cene višje kot v zalednih krajih oziroma v tistih trgovinah, kjer se oskrbujejo pretežno domačini. Gospodinja iz Pirana je na primer opazila, da so cene v samopostrežbi v Kaldaniji nižje kot v Umagu. V neki manjši trgovinici sredi Poreča smo lahko videli jabolka, ki so jih prodajali po le 100 dinarjev, medtem, ko so na videz sicer malo lepša jabolka v samopostrežbi Plave lagune ob obali prodajali kar po 490 dinarjev. Breskve so v tej samopostrežbi prodajali po 288, banane po 302, slive po 268, paradižnik po 250, nektarinke pa celo po 663 hrvaških dinarjev. Dodajmo, da so buteljko postupa prodajali po 668 dinarjev, kilogram svinjskega fileja po 2390 dinarjev, svinjskega kareja po 2190, piščanca pa po 602 dinarja. Na puljski tržnici so prodajali marelce po 500 dinarjev, solato po 200 in radič po 160. Poceni so nekatere ribe: menule, špare in mole prodajajo po 300 din, školjke capesante (jakobove pokrovače) po 1200 din, šargi so po 3000 din, orade pa po 6000 HRD. Te cene so seveda veljale v soboto in nihče ne more jamčiti, da ta trenutek, ko to berete, še veljajo. V

soboto je bilo mogoče za 100 mark v menjalnicah dobiti 15.422 dinarjev. Tečaj, še bolj pa cene, seveda skokovito naraščajo. Prav zato je tudi vprašljivo, kako in kaj se izplača nakupovati. Kdor ima na voljo veliko časa, da lahko primerja cene, da išče cenejše blago itd., ta bo morda še kaj našel. Toda v trgovinah je iz dneva v dan manj blaga. Še posebej žalosten vtis daje umaška veleblagovnica, kjer imajo za tako velike prostore očitno premalo blaga. Če k vsemu dodamo, da se je v Umag treba peljati, da tudi pot in porabljen čas nekaj staneta, je tako pogosto nakupovanje res že skoraj vprašljivo. Toda na mejnem prehodu pri Sečovljah hrvaški cariniki zagotavljajo, da število tistih, ki nakupujejo na Hrvaškem iz Slovenije, ne upada. Povedo nam, da velja na Hrvaškem prepoved izvoza mesa in lesa (tudi drv). Zaradi slednjega so že prizadeti tisti prebivalci Slovenije, ki imajo gozdove na Hrvaškem. Meso v manjših količinah (do dveh kilogramov na osebo) puščajo čez mejo brez problemov, pa tudi drugim nakupovalcem, ki prihajajo po olje, sladkor in drugo »špežo«, ne gledajo v trgovske vrečke.

Hrvatje tudi kupujejo v Sloveniji. Največkrat gradbeni material, zdravila, morda še mleko, vse drugo pa je menda za hrvaške plače v Sloveniji nedosegljivo. Slovenci kupujejo v Istri cigarete, pa tudi vino in naši cariniki dopuščajo, da lahko iz Istre ljudje pripeljejo tudi 50 litrov vina za osebno porabo. Pri uvozu blaga iz Hrvaške so doslej poleg carine (1 odstotek) zaračunavali še prometni davek (bela tehnika 20%, gradbeni material 10%, hrana 5%...).

Na mejnem prehodu v Sečovljah zvemo, da se trudijo imeti s hrvaškimi kolegi dobre odnose in da jim je doslej tudi uspevalo (kar pa je na drugih mejnih prehodih med Slovenijo in Hrvaško težko reči). Le na ta način lahko promet normalno poteka. Kaže torej, da je v tem primeru tudi interes hrvaške strani. Tako se je že zgodilo, da je vodja carinske službe Darko Mihič moral intervenirati na hrvaški strani, da so nekoliko pohiteli in skrajšali kolono avtomobilov, ki je čakala pred Hrvaško. Zanimivo je tudi, da so se za to, da bi promet proti Hrvaški potekal čim hitreje, odločili tudi na koprski mejni policiji, ki so pripravljene, da bi pred mejnim prehodom v Sečovljah promet preusmerjali še na drugi bližnji mejni prehod (Dragonja), da bi tekel promet čim hitreje. Tako bodo pomagali predvsem Hrvatom.

Kljub takim prizadevanjem čutijo Slovenci pogosto zadržan odnos s strani prodajalcev in drugih v Istri. Kot da bi jim kaj zamerili. Marsikdo se ne more sprijazniti z dejstvom, da imajo Slovenci precej višje plače kot Hrvati. Že vodja carinske izpostave v Sečovljah dobi približno 60.000 tolarjev na mesec, medtem ko ima njegov kolega le 30.000 hrvaških dinarjev (!). Zakaj bi bila zamera potrebna, se sprašuje marsikateri Slovenec, ki prav nič ne zameri Švicarjem, če imajo petkrat višje plače. Morda pa bi tudi Slovenci zamerili Švicarjem. Samo prepričati bi jih morali, da imajo Švicarji višje plače zato, ker izkoriščajo Slovence. Podobno je s hrvaško zamero.

BORIS ŠULIGOJ

Na stotine ljudi se je udeležilo pogrebne svečanosti za ubitega policista

Rosne oči in aplavzi za Eddieja

Trst in Milje sta se včeraj z rosni očmi in aplavzi poslovila od Eddieja Walterja Cosine, policijskega agenta, ki ga je v nedeljo v Ul. D'Amelio v Palermu skupaj s sodnikom Paolom Borsellinom in štirimi kolegi raznesla strahovita mafajska eksplozija. »Tragični odmev palermskega pokola je pripel vse do Trsta ne le preko televizijskih ekranov in vesti; njegov srhljivi obraz je obiskal naše mesto z razmesarjenim mesom mlade žrtve,« je med včerajšnjo homilijo med mašo zadušnico v cerkvi sv. Antona novega presunljivo omenil tržaški škof Lorenzo Bellomi. Na verski svečanosti je Trst še zadnjič pozdravil »svojega« - tako se je o njem prisrčno izrekel prav tržaški škof - 31-letnega mladeniča, ki je v daljnem Palermu daroval svoje življenje v boju za pravičnost.

Zadnji zemeljski dan Eddieja Walterja Cosine (taka oznaka ni iz trte izvita: kdor se je udeležil pogrebne svečanosti, bo lahko potrdil, da je bil mladi policist živo prisoten med množico, ki ga je pospremila na zadnji poti), njegov zadnji zemeljski dan, torej, se je začel ob osmih zjutraj, ko so njegovi delovni kolegi odprli težka vrata foyerja tržaške kvesture, kjer so dan prej uredili mrtvaški oder in vežico, in kamor so v torek malo pred polnočjo položili krsto z njegovimi posmrtnimi ostanki. Težo golega lesenega svetlorjavega z italijansko trobojnico pokritega pokrova je blažila lepota mehke blazinice cvetic Eddiejevih sester Edne in Orianne; v ospredju krste je tiste, ki so se mu prišli pokloniti, pozdravljala temnomodra policijska kapa. Med nedeljsko tragično službo je Eddie ni nosil, ostala je nepoškodovana.

Ob krsti so se na častni straži vrstili njegovi delovni kolegi, karabinjerji in finančni stražniki v paradnih uniformah. Od strani so na krsto nemo zrle Eddiejeva mama Nella, njegovi sestri in ostali najbližji sorodniki. Na kvesturi je policista pozdravilo na stotine ljudi, preprostih občanov, ki so hoteli s svojo prisotnostjo izraziti solidarnost svojcem, pa tudi organom javne varnosti, ki jih je palermska tragedija tokrat tako približala. Med množico se je trlo modrih policijskih uniform; letak na vhodu kvesture je opozarjal, da so njeni uradi zaprti: zaradi žalovanja, ki ga je oznanjala že zastava na pol droga, pa tudi zato, da bi bilo vsem njenim možem in dekletom omogočeno še zadnje, bežno, enostransko srečanje z umorjenim kolegom.

Ob 10. uri je zvonko povelje poveljnika častnega policijskega voda naznanilo, da je napočila ura odhoda na zadnjo pot. Trobenta je s svojimi zvoki Tišine mnogo pregodaj, ko se je sonce šele bližalo zenitu, zapela uspavanka miljskega fantu, ki ga je osem kolegov na ramenih poneslo do mrtvaškega avtomobila. Ko je krsta zapustila kvesturo, jo je pozdravil aplavz stotine ljudi, ki so na ulici pred kvesturo čakali na spreved. Spontani aplavzi so nagradili mrtvega policista tudi na ulicah, po katerih je krenil spreved. Za avtomobilom s krsto sta policijski nosili blazinico cvetja kriminalističnega oddelka tržaške kvesture s pokojnikovo kapo. Za njima sta agenta nosila mamin venec poln rdečih vrtnic materinske ljubezni. Na čelu spreveda, pred krsto, so policisti nosili na desetine drugih vencev in blazin cvetja, za avtomobilom svojcev pa se je proti cerkvi sv. Antona novega pomikala vedno večja množica presunjenih Tržčanov.

Na trgu pred cerkvijo se je že pred prihodom spreveda trlo ljudi. Tudi tu je spontan aplavz prekril ropot avtomobilov in motornih koles spremstva prometne policije. Ko so agenti ponesli krsto po stopnišču v cerkev, se je aplavz razširil tudi med zidove posvečene hiše.

V cerkvi so se poleg preprostih ljudi, tistih, ki so Eddieja poznali, in tistih, ki so se le hoteli pokloniti njegovi pogumni izbiri, zbrali tudi najvidnejši predstavniki tukajšnjega družbeno-političnega življenja. Pred oltarjem so bili ob straneh postrojeni s črnim žalnim trakom prevezani prapori Dežele Furlanije-Juljske krajine, Pokrajine Trst, Občine Trst, Občine Milje in Občine Devin-Nabrežina. Verskega obreda so se udeležili številni deželni svetovalci in odborniki, z italijansko trobojnico prepasani župani okoliških občin. Trst, mesto brez župana, je s trikolorom predstavljal izredni komisar Ravalli. Tu so bili še kvestor Lazzerini, prefekt Vitiello, številni karabinjerski častniki, predstavniki deželne sindikalne federacije, drugi predstavniki krajevnih političnih oblasti in strank.

Bolj kot ta takorekoč dolžnostna prisotnost, je presenečal odziv preprostih ljudi, starih in mladih, ki so do zadnjega kotička napolnili veliko cerkev. Že ob prvih besedah škofa Bellomija, ki je skupaj s štirimi duhovniki daroval mašo zadušnico, so se mnogim orosile oči. Škof je spomnil, kako je smrt

znesla nad truplo, ki je ležalo pred oltarjem, vso svojo rušilno jezo, a ni mogla uničiti ideje o pravičnosti, ki je prevevala fanta in kateri se je mladi policist predal s svojo zaprisego državi.

Tudi tržaški škof je bil vidno ganjen, ko je sredi obreda stopil h govorniškemu pultu, da bi prebral svojo homilijo. Žalost mu je zatikala besede v grlu, ko je počasi spregovoril o pokojniku, o njegovi življenjski izbiri, ki je oplemenitila njega in njegov obstoj. »Daroval se je drugim, tvegaj je vse za splošno dobro, in je to svojo popolno zaverovanost plačal s krvjo,« je med drugim dejal Bellomi. Škof je nato govoril o žalosti, ki je prizadela njegovo družino in tržaško policijo; omenil je, da gre v veri iskati uteho za vse te težke preizkušnje, ob koncu pa je tudi pripomnil, da pomeni Eddiejeva smrt in smrt njegovih kolegov strogo opozorilo vsem pravičnim ljudem, naj se znebijo strahu, egoizma in partikularizma in naj se pridružijo skupnosti ljudi, ki želijo mir, poštenost in pravico.

Potem, ko je ob koncu še blagoslovil krsto, se je škof Bellomi za kratek čas približal svojcem in jim izrekel svoje osebno občuteno sožalje za mrtvega sina in brata.

Ob koncu verskega obreda so policisti spet na ramenih odnesli krsto iz cerkve in jo - med novim, dolgotrajnim aplavzom zbrane množice - položili v pogrebni avto. Ves obred v cerkvi in tudi spreved pred cerkvijo sta potekala v najlepšem redu, zbrano, v tišini, ki so jo preglasili le aplavzi množice in zaman zatajeni jok Eddiejevih najbližjih sorodnikov in delovnih kolegov. Skratka, brez izbruhov jeze, ki so spremenili torkovo svečanost v palermski katedrali v pravcati »j'accuse« proti državi, ker ni znala braniti svojih najboljših sinov. Prav v tej zvezi gre omeniti tiskovno sporočilo, v katerem tržaško policijsko vodstvo, agenti in policijski sindikati izrekajo svojo solidarnost poveljniku policije, ki so ga agenti v Palermu ježno besedno in tudi fizično kontestirali.

Po maši je spreved avtomobilov s krsto, sorodniki in modrimi avtomobili predstavnikov oblasti krenil v Milje, kjer so posmrtno ostanke ubitega policista najprej ponesli v miljsko cerkev, od tod pa na miljsko pokopališče, kjer Eddie Cosina od včeraj popoldne počiva zraven očeta, ki ga je bil zapustil pred štirinajstimi leti.

Krsta Eddieja Walterja Cosine v cerkvi sv. Antona novega (Foto Križmančič)

Pogrebni spreved je v Miljah krenil proti pokopališču (Foto Križmančič)

Množica ljudi se je na kvesturi poslovila od ubitega agenta (Foto Križmančič)

Kako lahko Slovenec ostane brez elektrike

Vztrajanje pri zahtevi po spoštovanju ustavnih pravic manjšine lahko ima za posledico tudi to, da... ostaneš brez električnega toka!

Prav to se je namreč zgodilo dolinskemu občanu Primožu Sancinu, ki mu je družba ENEL včeraj zjutraj prekinila dobavo toka, ker ni plačal zadnjih dveh letošnjih faktur, aprilske in junjske. Sancin pa je že novembra lani vljudno pisal območnemu ravnateljstvu ENEL v Benetkah in s pravnimi argumenti dokazal, da ima kot italijanski državljani, pripadnik slovenski narodnostni skupnosti, pravico, da prejme terjatev v slovenskem prevodu, pri čemer je navedel vsa zakonska določila in razsodbe, ki mu to pravico zagotavljajo. Ravnateljstvo ENEL mu je, simplicitično odgovorilo, da ni nobenega zakona, ki bi nalagal ustanovi, da bi pripadnikom slovenske manjšine dostavljali račune v slovenščini, nakar je Sancin spet poslal v Benetke zelo razčlenjen dopis, v katerem je še enkrat naštel

vse mednarodne in vsedrjavne predpise, kot tudi razsodbo Ustavnega sodišča iz leta 1982, iz katerih nedvoumno izhaja njegova pravica, da prejme od javnih ustanov, kakršna je tudi ENEL, sporočila vsaj opremljena s slovenskim prevodom. V pismu je tudi dodal, da kot dolinski občan plačuje račune za dobavo vode s slovenskimi položnicami in da ne vidi razloga, da ne bi enako lahko storil tudi za elektriko.

Toda ENEL je vztrajala pri svojem in pred približno desetiimi dnevi sporočila Primožu Sancinu, da mu bo prekinila dobavo elektrike, če ne bo plačal računov, pri tem pa »raddarno« dodala, da bo vsekakor pozvala osrednje ravnateljstvo v Rimu, naj bolj poglobljeno prouči, kako je z zadevo rabe slovenščine.

Grožnja so vsekakor uresničili. Od včeraj ob 11. uri je Sancin brez elektrike, a ne bo odnehal. O celotni zadevi bo obvestil sodno oblast, ki bo morala odločiti, kdo ima prav.

Sindikati pozivajo miljske občane naj na referendumu glasujejo »DA«

Namestitev rezervoarjev utekočinjenega plina GPL je sestavni del sporazuma o zaprtju rafinerije Aquila, ki je predvideval tudi ohranitev delovnih mest delavcev bivše žavelske čistilnice. Ko bi se Miljčani na nedeljskem referendumu opredelili proti rezervoarjem, bi se delavci s 1. decembrom znašli na cesti, zato pokrajinska tajništva CGIL, CISL in UIL pozivajo miljske občane, naj v nedeljo glasujejo »DA«, sami sindikati pa se obvezujejo, da se bodo dosledno angažirali za zagotovitev čim večje varnosti novih objektov.

To je v strnjeni obliki vsebina odprtega pisma, ki so ga sindikati naslovili na Miljčane pred nedeljskim referendumom za ali proti gradnji rezervoarjev GPL. V njem CGIL, CISL in UIL ugotavljajo, da je zadeva okrog zaprtja Aquile prešla v končno fazo po šestih letih hudih sindikalnih bojev, katerih namen je bil ohraniti zaposlitveno raven in ki so tudi prinesli nekatere nove produktivne objekte, kot na primer tekstilni obrat SITIP. S sporazumom lanskega novembra je bilo delavcem zagotovljeno še eno leto dopolnilne blagajne, v tem času bi po mnenju sindikatov lahko sklenili sporazum med Deželo in Občinama Trst in Milje za sproženje programov in prenovitvenih del za umestitev rezervoarjev in za zagotovitev postopnega zopetnega vključevanja delavcev v produktivne procese.

Sindikati poudarjajo, da je to zdaj zaključna faza, kajti glede na zakonske procedure mora faza restrukturacije nujno steči že v začetku septembra, sicer ne bo več možnosti, da bi delavcem zagotovili kontinui-

teto delovnega mesta, tako da bodo 1. decembra od-slovljeni oz. dani v mobilnost.

CGIL, CISL in UIL ocenjujejo, da so boji okrog vprašanja varnosti rodili nekatere konkretne in pomembne rezultate. Tehniki, ki so izvedli nič koliko študij, so tudi glede zadnjih projektov o prevažanju plina dali pozitivno oceno o varnosti in izvedljivosti. To naj bo izhodišče, da bi našli vedno bolj učinkovite oblike demokratičnega nadzora nad spoštovanjem predvidenih predpisov in omejitev.

Po oceni sindikatov lahko programski sporazum predstavlja za Milje priložnost za obnovitev nekaterih projektov (na primer na turističnem področju) za nov gospodarski razvoj v sedanjem kriznem trenutku, ki je prišel jasno do izraza tudi ob splošni stavki 15. julija. Sindikati se borijo proti zaprtju tovarn in obratov in za ohranitev delovnih mest, prav zato pa pozivajo miljske občane, naj se v nedeljo udeležijo referenduma in glasujejo »DA«. Kot rečeno, pa se CGIL, CISL in UIL tudi obvezujejo, da bodo nadzorovali izvajanje varnostnih predpisov oziroma da se bodo zavzemali za njihovo izboljšanje s ciljem, da bi razvili gospodarstvo Milj in ustvarili nova delovna mesta.

Poziv Miljčanom, naj glasujejo »NE«, pa je včeraj obnovil mestni jamstveni odbor, ki je v posebnem letaku ponovil razloge, zaradi katerih nasprotuje namestitvi skladišč utekočinjenega plina. Tak obrat je namreč izredno nevaren, predvsem kar zadeva prevažanje GPL po cesti ali z ladjami v Miljskem zalivu. Celo deželna študija s tem v zvezi pravi, da bi posledice morebitnih požarov ali eksplozij bile »za človeška življenja zelo težke«.

Po nedavni odobritvi novega deželnega volilnega zakona Brezigar: SSK in naša manjšina pred zelo pomembnim razpotjem

Deželni svet je pretekli teden odobril novo volilno zakonodajo, ki je že v skupščini sprožila zelo ostro razpravo, razhajanja in polemike med strankami in tudi znotraj njih. Volilni zakon bo prizadel predvsem manjše stranke, ki se bodo morale za izvolitev svojih deželnih poslancev nujno povezati z večjimi strankami, kar jim bo seveda ustvarilo vrsto težav politične in druge narave. To velja tudi za stranko Slovenske skupnosti, ki je od prvih deželnih volitev leta 1964 naprej vedno izvolila svojega deželnega svetovaleca. Novi zakon pa to izvolitev sedaj otežkoča. O novi volilni zakonodaji in o perspektivah SSK smo se pogovarjali z deželnim svetovalcem Bojanom Brezigarjem, ki smo ga najprej vprašali, kako ocenjuje člen o povezovanju.

Mislim, da je ta volilni zakon, kar zadeva normo o povezovanju, nekaj kompromis med strahom, ki ga imajo nekatere stranke (še zlasti KD) nad uvedbo norme o zajamčnem zastopstvu naše manjšine, in med morebitno izključitvijo SSK iz deželnega sveta, kar bi imelo najbrž posledice tudi na mednarodni ravni. Zakon je za nas slab, kajti SSK oziroma slovenski manjšini ne jamči izvolitve svetovalca. Naši stranki daje zaenkrat samo na teoretični ravni možnost, da v povezavi s kako drugo stranko znova potrdi svojo deželno predstavništvo.

Kaj bo sedaj naredila Slovenska skupnost oziroma s katero stranko se mislite povezati?

Predvsem mislim, da mora ta zakon še odobriti vlada, glede na vrsto spornih postavk, ki jih vsebuje ta normativ, pa imam precej pomislov, da bo Rim odobril zakon z besedilom, ki ga je izglasoval deželni svet. To pomeni, da moramo počakati približno dva meseca. V kolikor bo vlada besedilo odobrila, bo morala SSK, če bo hotela spet nastopati na deželnih volitvah, seveda pristati na povezavo. Tu pa se ne postavlja toliko vprašanje, s katero stranka se bo SSK povezala, kajti povezava je samo formalna in torej ne pomeni nobenega povolitnega zaveznitva, niti ne predstavlja ingerence ene stranke v dejavnost druge stranke. Gre kratkomočno za matematično povezovanje.

Kaj to pravzaprav pomeni?

Treba bo najprej ugotoviti, katera od velikih strank bo sploh pripravljena pristati na povezavo z nami. Če bo to samo ena stranka, ne bo potrebno izbirati, če bo teh strank več, pa bo potrebna izbira. In mislim, da je prva bistvena izbira, ki jo bo morala SSK narediti - glede na to, da gre za matematično povezavo - matematična. To pa po-

Bojan Brezigar

meni, da se bo v primeru, če bo imela več možnosti za povezavo, morala povezati s tisto stranko, s katero bo imela večjo možnost za izvolitev svojega predstavnika. Treba bo torej vzeti v roke volilne podatke in na tej osnovi nato odločiti.

Kakšna bo torej ta stranka?

Pri tem ne moremo imeti nobenih predsodkov, seveda z izjemo desnih strank Liste za Trst in MSI, s katerima nečemo imeti nobenih vezi in mislim, da je to recipročno.

Člen o povezovanju je bil odobren z odločilnim glasom svetovalcev DSL Bratine in Budina. Kako ocenjujete njuno potezo?

Mislim, da smo slovenski svetovalci v deželnem svetu že večkrat v

preteklosti pokazali enotnost in željo po sodelovanju. In pogosto, ko enotnosti navzen ni bilo mogoče razbrati, smo izbrali tudi taktične poteze, da smo lahko za manjšino čimveč dosegli. To, kar se je zgodilo z volilnim zakonom, pa predstavlja po mojem velik korak naprej v primerjavi z dosedanjim dogajanjem in izkušnjami. Mislim, da je zelo pomembno, da sta se Budin in Bratina opredelila za popravek o volilnem povezovanju. Ta člen, kot vsi dobro vemo, ni nikomur všeč in niti mi nismo z njim zadovoljni. Ampak, kot se je izkazalo ob glasovanju o tem zakonu, je ta člen edini, ki SSK danes omogoča, da lahko še tekmuje za izvolitev svojega svetovalca.

Mislite, da bo to koristilo vsej slovenski manjšini?

Mislim, da ta odločitev kolegov Bratine in Budina, katerima sem se že na seji deželnega sveta javno zahvalil, odpira kvalitetnejše odnose znotraj manjšine. Naša skupnost se v sedanjem političnem položaju nahaja na zelo važnem razpotju, ko se mora o marsičem odločiti. Vsi pričakujemo velike reforme državnega aparata, vsi vemo, da je tudi dejstvo, da je Slovenija postala samostojna država zelo pomembno tudi za nas. Iz vsega tega lahko mirno sklepamo, da so pred nami zelo važne odločitve. Zato se mi zdi bistveno, da najdemo Slovenci, posebno tisti, ki smo izvoljeni v raznih telesih, skupni jezik pri ključnih vprašanjih.

S. T.

KZ in KZKV sklenili dogovor z ACEGA Na Vzhodnem Krasu brž odškodnine za plinovode

Tržaško občinsko podjetje za elektriko, plin in vodo ACEGA je v teh dneh sklenilo dogovor s Kmečko zvezo in Koordinacijskim združenjem kraških vasi o plačilu predurjemov za zemljišča, ki jih bodo razlastili na Vzhodnem Krasu ob napeljavi novih plinovodov. Predurjeme bi morali plačati v kratkem, po vsej verjetnosti septembra, in sicer v višini 70 odst. vrednosti predvidenih odškodnin.

Vsa zadeva se je rodila z gradnjo sinhrotrona na območju T8 pri Bazovici. Ob določitvi te lokacije je krajevno prebivalstvo preko svojih izvoljenih predstavnikov, pa tudi preko krajevnih in drugih slovenskih organizacij zahtevalo in doseglo, da bi morala tržaška občinska uprava ob gradnji sinhrotrona urediti razne infrastrukture na Vzhodnem Krasu, začenši s plinskim omrežjem. In tako je tržaško občinsko podjetje ACEGA izdelalo načrt, ki ob napeljavi plinovoda iz Ricmanj do območja T8 predvideva postopno metanizacijo vseh vasi Vzhodnega Krasa, od

Bazovice do Opčin, v prvi fazi pa Padrič in Trebč.

Napeljava novih plinovodov bo, žal, zahtevala nove razlastitve slovenske zemlje. Kjer bodo tekli plinovodi z 1-metrskim premerom, bodo uvedli vinkulacijo oziroma služnost na 10-metrskem pasu, med deli za napeljavo plinovodov pa bodo zasedli 18-metrski pas. Za vse te stvari so seveda predvidene odškodnine, seveda pa se pojavlja tudi vprašanje, kdaj in kako bodo te odškodnine razlaščenci prejeli. Ker je pri takšnih zadevah nevarnost zamud velika, sta Kmečka zveza in Koordinacijsko združenje kraških vasi takoj, ko so tehniški ACEGA novembra lani začeli ugotavljati stanje zainteresiranih zemljišč, nastopila pri vodstvu tega občinskega podjetja in postavili vrsto zahtev, med njimi tudi to o takojšnjem izplačilu odškodnin oziroma primernih predurjemov.

Seveda pa sta KZ in KZKV, ki sta ju na pogovorih z ACEGA zastopala tajnik Edi Bukavec oziroma predsednik Karlo Grgič, potrdila tudi zahtevo po čim prejšnji metanizaciji vzhodnokraških vasi. Poleg tega je vodstvo ACEGA pristalo tudi na zahtevo, da bodo drva, ki jih bodo posekali ob napeljavi plinovodov, na razpolago lastnikom zemljišč. Delavci jih bodo nagrmadili na kupe po posameznih zemljiščih. Vodstvo ACEGA se je naposled tudi obvezalo, da bodo zainteresirana zemljišča po opravljenih delih uredili tako, kot so bila prvotno.

Postajo taksijev na Trgu Libertà pred železniško postajo so premestili na bližnjo Ul. Fabio Gioia, in sicer tako, da je obrnjena proti Trgu Città di Santos. Tako sporoča tržaška občinska uprava, ki pojasnjuje, da je bila premestitev potrebna zato, da bi novi avtobusni postaji v silosu zagotovili nemoteno delovanje.

Po vsedržavni raziskavi zavoda Tagliacarne zaostajamo le za Milanom Tržačani drugi po osebnem dohodku

Trst v krizi, Trst superstar! Trst preživlja tačas hudo gospodarsko krizo, kljub temu pa sodi med najbolj »bogate« italijanske pokrajine. Po raziskavi, ki jo je opravil zavod Tagliacarne, je tržaška pokrajina druga na vsedržavni lestvici pokrajin z najvišjim povprečnim letnim osebnim dohodkom. Na tej lestvici »bogatih« prekaša Trst le Milan.

Lombardsko glavno mesto »premore« povprečno 28.916.000 lir osebnega dohodka na prebivalca, drugouvrščen Trst pa 28.757.000 lir, to je pičlih 150 tisoč manj od italijanske gospodarske prestolnice.

Izračuni zavoda Tagliacarne se nanašajo na leto 1990. Milan si je tokrat spet »priboril« primat, in to na račun Modene, ki ga je spodrinila s stolčka najbolj bogatih v statističnem izračunu iz leta 1980. Letošnja statistika predstavlja pravi triumf za lombardska mesta, saj jih je med prvimi desetimi kar šest iz te dežele. Poleg Milana so tu še Mantova (3.), Cremona (4.), Varese (6.),

Bergamo (8.) in Brescia (9.). Med prvimi desetimi od skupnih 95 pokrajin so (poleg teh mest in drugouvrščenega Trsta) še Bologna (deli 4. mesto), Modena (ki je zdrknila na 7. mesto) in Aosta (10.).

Lestvica desetih najbolj bogatih pokrajin je naslednja:

1. Milan	28.916.000
2. Trst	28.757.000
3. Mantova	28.646.000
4. Cremona	28.581.000
5. Bologna	28.581.000
6. Varese	27.196.000
7. Modena	27.006.000
8. Bergamo	27.003.000
9. Brescia	26.852.000
10. Aosta	26.500.000

Med desetimi najbolj revnimi pokrajinami so izključno pokrajine z italijanskega Juga in z obeh otokov. Najbolj revna je pokrajina Agri-

gento s komaj 10.709.000 lir povprečnega osebnega dohodka na prebivalca. Neapelj se je znašel na 87. mestu z vsega 13.179.000 lir povprečnega dohodka, to je le 45,6 odstotka dohodka, ki ga premore povprečni Milančan.

Kaj reči k takim rezultatom raziskave? Milan in Lombardija potrjujeta svojo gospodarsko premoč. Drugo mesto Trsta preseneča le do neke mere. Naše mesto je bilo namreč že večkrat v samem vrhu takih in podobnih statističnih raziskav in anket, in to predvsem po zaslugi velikih bančnih vlog, ki naj bi jih premogli Tržačani. Agencijska vest, ki poroča o anketi zavoda Tagliacarne pa ne navaja, katere kriterije so raziskovalci upoštevali svojih izračunih, čeprav to ni niti tako pomembno. Navsezadnje gre le za eno od tolkih statistik, o katerih sami izvedenci pravijo, da so največje laži. Tem »lažem« stoji nasproti tržaška realnost, ki jo krojijo tudi številke o brezposelnih, o tistih, ki ne prejemaajo plač, o vpisanih v sezname mobilnosti, v dopolnilno blagajno...

Razprava o problemih Krasa na prazniku DSL v Trebčah

Od jutri do nedelje bo pri nogometnem igrišču v Trebčah praznik tiska, ki ga prireja krajevna sekcija DSL Zorko Kralj. Prireditelji so se odločili, da poleg običajnih dobro založenih kioskov in plesa (vsak večer bo nastopil ansambel Happy days) ponudijo obiskovalcem tudi nekaj resnejših tem v premislek. Že jutri (okrog 19. ure) bo tako na vrsti okrogla miza z naslovom »Tržaški Kras v robidovju deželne zakonodaje«, ki jo bo vodil Ravel Kodrič in pri kateri bodo sodelovali deželni svetovalec DSL Miloš Budin, predsednik Kraške gorske skupnosti Ivan Širca, ravnatelj SDGZ Vojko Kocijančič in dolinski občinski odbornik Stojan Sancin.

V soboto, prav tako ob 19. uri, bo na sporedu srečanje s poslancem SDP v slovenskem parlamentu Borutom Pahorjem o »slovensko-italijanskih odnosih v zunanji politiki Republike Slovenije«. V nedeljo pa bosta ob zaključku praznika spregovorila tržaška občinska svetovalka Anamarija Kalc in Claudio Tonel.

Petnajst študentov tržaške univerze preučuje pojav alg v vodah Salenta

Skupina petnajstih študentov fakultete naravnih in bioloških znanosti tržaške univerze v teh dneh sledi zadnjim lekcijam iz algologije v letošnjem akademskem letu, in sicer v Salentu v južni deželi Apuliji. Pod vodstvom profesorja Guida Bressana se študentje potapljajo do 40 metrov globoko tako v Jadransko kot v Jonsko morje in izvajajo neposredno eksperimentalizacijo oziroma nabirajo manj znane vrste alg, ki jih morajo potem analizirati in na osnovi analize polagati izpit.

Profesor Bressan je kot prvi v Italiji uvedel tovrstno didaktično metodo »praktičnih vaj«, ki jih je v prejšnjih štirinajstih letih izvajal v Jadranskem morju ob hrvaški obali.

Skupina petnajstih študentov, ki so se odločili za Salento, si je večji del stroškov plačala sama. Ostali študentje algologije na tržaški univerzi (skupaj jih je 60) so zadnjim letošnjim lekcijam sledili v Tržaškem zalivu in tu tudi polagali izpite.

Prvi priporni nalog v zvezi z umorom Deotto - Zanin

V skupni akciji, ki so jo koordinirali nabrežinski karabinjerji, so člani samega nabrežinskega, tržaškega in videmskega operativnega jedra karabinjerjev v sodelovanju z agenti letetiških oddelkov tržaške in goriške kvesture v torek v goriškem zaporu notificirali previdnostni zaporni nalog za 48-letnega zapornika Walterja Di Biaggia, stanujočega v Ulici Parcar 16 v Gorici. Di Biaggio, ki je samski in je imel že večkrat opraviti s pravico, sedi sedaj v goriškem zaporu zaradi ropa, po zagotovitvi nabrežinskih karabinjerjev pa ga bodo v kratkem preselili v Trst, da ga bodo lahko zaslišali tukajšnji sodniki, ki vodijo preiskavo o dvojnem umoru Deotto-Zanin.

Nalog za previdnostni pripor v zvezi s tem umorom je na predlog državnega tožilstva podpisal sodnik za preliminarne preiskave pri tržaškem kazenskem sodišču. Di Biaggio je namreč osumljen, da je sodeloval pri umoru 50-letnega furlanskega podjetnika Adelma Deotta iz Tolmeča in 35-letne bolničarke Flore Zanin iz Abana Terme v pokrajini Padova. Truplo prvega z razbito lobanjo

so našli 2. februarja letos v Lignano, zadavljeno žensko (ki je z Deottom preživela noč pred njegovim umorom) pa pet dni kasneje v bližini Ribiškega naselja.

V začetku so preiskovalci svojo pozornost usmerili na Avstrijca Egona Ferlina, s katerim je Zaninova imela ljubezensko razmerje, toda osumljenec jih je uspel prepričati v svojo popolno nedolžnost. Preiskava se je nato nekoliko upočasnila oziroma utišala in vse je že kazalo, da krivca ali krivcev sploh ne bo mogoče izslediti. Po petih mesecih je torej nepričakovano prišlo do novega razpleta, čeprav sodniki niso dali vedeti, kako naj bi bil Walter Di Biaggio v zadevo vpleten. Možak je vsekakor znan tudi po tem, da je bil »superpriča« na procesu o petoveljskem atentatu, na katerem je bilo oproščenih šest osumljenih Goričanov.

Preiskava o dvojnem umoru Deotto-Zanin, ki jo vodi namesnik državnega pravdnika Antonio De Nicola, se vsekakor nadaljuje z nezmanjšanim ritmom in v največji tajnosti. Preiskovalci ne izključujejo, da bo v kratkem prišlo do novih razpletov.

Umrla upokojenka ki jo je povozilo dostavno vozilo ape

Tržaški promet je včeraj terjal novo žrtev: v bolnišnici na Katinari je le nekaj ur po sprejemu umrla 80-letna upokojenka Illaria Crivellari, stanujoča v Ul. San Michele 19, ki jo je nekaj po 10. uri v Ul. Felice Venezian povozilo dostavno vozilo ape. Reševalci RK so ženico odpeljali v bolnišnico z nekaj odrgninami in udarci po telesu, ne da bi slutili, da so njene poškodbe v resnici mnogo hujše in da ji niti prizadevanja zdravnikov ne bodo mogla rešiti življenja.

Ob izgubi drage mame Marije se žalovanju Vesne in družine pridružujejo Vilko, Jožica, Milan, Gordana, Mario in Marija

KD Jože Rapotec

Ob bridki izgubi mame Marije izreka iskreno sožalje Vesni in družini

žene iz Prebenega

Ob izgubi drage mame Marije Terčič izrekajo globoko sožalje Vesni in družini

Od jutri do srede v hladu borovega gozdiča Tudi irska glasba na šagri KD Primorsko v Mačkoljah

V obilici šager, ki nam jih v teh poletnih mesecih ponujajo razna društva in druge organizacije, je tokrat vredna posebnosti prireditve, ki jo pripravljajo v Mačkoljah. Odborniki in člani tamkajšnjega KD Primorsko so se letos odločili celo za "podaljšek": tako se bo šagra začela jutri, 24. t.m., in se zaključila šele v sredo, 29. t.m. zvečer. V vseh teh dneh so seveda predvidene običajne šagrske ponudbe: od kioskov z jedo in pijačo do nepogrešljivega večernega plesa ob zvokih zabavnih ansamblov, kot so Krt, Taims in Happy day.

Ob vsem tem se bo v soboto in nedeljo, vedno v prijetnem naravnem okolju mačkoljanskega borovega gozdiča, zvrstil pester in zanimiv kulturni spored. V soboto zvečer bo gostovala v Mačkoljah irska glasbeno-plesna skupina All Set: v goste KD Primorsko prihaja po posredovanju tržaškega Folk-Country Cluba Robin Hood, ki je prav s to skupino prejšnji teden priredil tudi večdnevni tečaj irskih ljudskih plesov. Udeležba te že druge tovrstne pobude tržaškega krožka je bila tokrat nadpovprečno zadovoljiva, saj je v ljudskem domu Naselja Sv. Sergija sledilo tečaju kar 50 oseb. Sobotni koncert v okviru mačkoljanske šagre pa pravzaprav zaključuje nekakšno "irsko trilogijo", ki jo je sestavljala še celovečerni koncert skupine Tamlin

prejšnjo soboto v gledališču Miel.

Skupina All Set sodi med tiste poudarjalce ljudskega izročila, ki skušajo mimo čiste tradicije v plesu in glasbi posredovati tudi novejši vplivi na ta ustvarjalni svet. Instrumentalni ansambel tako sestavljajo značilni "fiddle" (oz. violina), banjo, bodran (ali svojevrsten boben), prečna lesena flavta, "whistle" (oz. drobna kovinska piščal), obenem pa so v sestavi še harmonika, kitara in druga "modernejša" glasbila. Ljudsko umetnost skupine All Set bi torej lahko označili kot živo pričevanje navad in običajev, ki še danes pestrijo dolge zimske večere in zabavne priložnosti na lrskem. Prav zato se člani skupine All Set ne predstavljajo v starejših ljudskih nošah, temveč uporabljajo preprostejša, "scenska" oblačila. Mimo filološko raziskane irske ljudske glasbe torej sobotni nastop ponuja lepo, nekoliko neobičajno priložnost za odkrivanje različnega, morebiti nepoznanega izraza ljudske kulture.

Poleg sobotnega nastopa irske skupine All Set je KD Primorsko za letošnjo šagro pripravilo daljši kulturni spored tudi za nedeljski popoldan. Sicer proti večeru, okrog 18. ure, bo na vrsti koncert Pihalnega orkestra Breg iz Doline, sledil pa bo še nastop folklorne skupine KUD Karol Pahor iz Pirana. (dam)

Člani Godbenega društva Prosek obiskali zdravilišče v Dobrni

Prejšnjo soboto je godbeno društvo Prosek gostovalo z dvodnevno izletom v turističnem centru zdravilišča Dobrna in s tem močno utrdilo že dobre stike, ki so se začeli prejšnje leto z gostovanjem mešanega pevskega zbora iz Dobrne na Proseku. Proseška godba je že v opoldanskih urah dospela v Dobrno, tako da so imeli godbeniki ves popoldan na razpolago za sprehode po čudovitih zelenih gričih Paškega Kozjaka, ki obdajajo zdravilišče.

Proti večeru so na ploščadi pred zdraviliškim domom imeli celovečerni koncert. Z mešanim programom modernih ter domačih skladb in polk so povsem navdušili številno publiko, ki je z burnim ploskanjem pozdravila godbenike. Po večerji je izletnike pričakovalo pravo presenečenje,

kajti v spremstvu vodje hotelov Marije Deu Vrečer so se odpeljali v mestce Laško, kjer se je odvijal praznik piva in cvetja, pravi slovenski Oktoberfest. Po ogledu čudovitih umetnih ognjev so se takoj podali v reko ljudi, ki je preplavila mestce in preživeli edinstven večer.

Naslednji dan so izletniki izkoristili za kopanje v termalnem bazenu, za masaže, savno itd. Po kosilu so godbeniki presenetili vse z improviziranim koncertom domačih koračnic, polk in valčkov za splošno veselje hotelskih operaterjev in številnih turistov. S tem originalnim pozdravom so se godbeniki zahvalili gostiteljem ter ob odhodu obljubili, da se bo sodelovanje še naprej tako pestro nadaljevalo. (mr)

Moški pevski zbor Vasili Mirk in Godbeno društvo Prosek priredita ŠAGRO NA PROSEKU 24., 25. in 26. t.m.

Jutri, 24. t. m.,	ob 17.00	ODPRTJE KIOSKOV
	ob 20.00	ples z ansamblom TAIMS
V soboto, 25. t. m.,	ob 17.00	ODPRTJE KIOSKOV
	ob 19.00	nastop ritmičnega odseka ŠD Kontovel
	ob 20.30	ples z ansamblom Lojze Furlan
V nedeljo, 26. t. m.,	ob 10.00	ODPRTJE KIOSKOV
	ob 19.00	nastop godbe Refolo iz Trsta
	ob 20.30	ples z ansamblom Lojze Furlan

Delovali bodo dobro založeni kioski.

gledališča

LES VOLEURS organizira jutri, ob 20. uri multimedialni večer v bivši umobolnici - Posto delle Fragole.

koncerti

Gledališče Verdi
Simfonična sezona '92
Do 4. septembra se nadaljujejo vpisovanja za abonmaje (red A) pri blagajni gledališča na trgu Unità. Blagajna bo zaprta od 29. julija do 1. septembra 1992.

Grad sv. Justa
Danes, ob 21.30 bo v okviru prireditve »Straordinario estivo« na sporedu predstava z ENZOM JANNACCIJEM in PAOLOM ROSSIEM.

Jutri, ob 20. uri bo na trgu Cavana večer irske glasbe in plesa s skupino AL-LEST.

Večer prazničnega dne
V nedeljo, 26. t. m., ob 21. uri bosta na Trgu S. Silvestro nastopili skupini GWENC'HLAN ter GAIA RENASCENZA.

kino

ARISTON - 21.30 *Mediterraneo*, r. Gabriele Salvatores, i. Diego Abatantuono.
EXCELSIOR - 18.00, 20.30, 22.15 *Mean Streets*, r. Martin Scorsese, i. Robert De Niro.
EXCELSIOR AZZURRA - 19.00, 20.30, 22.00 *Intrighi e piaceri a Baton Rouge*.
NAZIONALE - Vse kinodvorane zaprte do 31. julija.
GRATTACIELO - Danes zaprto.
MIGNON - Zaprto zaradi počitnic.
LJUDSKI VRT - 21.15 *Bingo* - Senti chi abbai.
EDEN - Zaprto zaradi počitnic.
CAPITOL - Danes zaprto. Jutri: 17.00, 18.40, 20.20, 22.10 *Blue Steel* - Bersaglio mortale, i. Jamie Lee Curtis.
LUMIERE - 20.00, 22.15 *I 600 giorni di Salò*.
ALCIONE - Zaprto zaradi počitnic.
RADIO - 15.30, 21.30 *Il casinò di Las Vegas*, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 23. julija 1992
BRIGITA
Sonce vzide ob 5.38 in zatone ob 20.44
- Dolžina dneva 15.06 - Luna vzide ob 0.11 in zatone ob 14.33

Jutri, PETEK, 24. julija 1992
KRISTINA
PLIMOVANJE DANES: ob 3.53 najvišja - 8 cm, ob 7.43 najnižja - 12 cm, ob 16.03 najvišja 31 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 27,5 stopinje, zračni tlak 1016,6 mb narašča, brezvetrje, vlaga 67-odstotna, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 24 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Alberto Capilli, Michele Dado, Milena Runza, Janiki Citti.

UMRLI SO: 91-letna Angela Benvegno, 93-letna Carmela Covra, 79-letni Rodolfo Zerial, 82-letni Angelo Poggi, 72-letna Elda Bossi, 73-letni Nicola Marino, 89-letna Anna Maria Collarich, 72-letni Carlo Savarin, 80-letna Silvia Gandolfo, 40-letni Andrej Petkovšek, 72-letni Fulvio Reis.

SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 20., do nedelje, 26. julija 1992

Normalen urnik lekarn:
od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30
Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Trg Cavana 1, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Oriani 2.
BOLJUNEC (tel. 228124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOČNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30.
Ul. Oriani 2 (tel. 764441).

ZA DOSTAVLJANJE ZDRAVIL NA DOM TEL. 350505 - TELEVITA
URAD ZA INFORMACIJE KZE
Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure - tel. 573012.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

razna obvestila

Solidarnostni odbor poziva širšo javnost, da prispeva za pomoč beguncem iz BiH. Zbrana sredstva bodo izročena Rdečemu križu Slovenije, ki se na vse bolj dramatičen način sooča s problemom številnih beguncev. Finančne prispevke je mogoče nakazati pri sledečih slovenskih denarnih zavodih: Tržaška kreditna banka, Hranilnica in posojilnica Opčine ter Hranilnica in posojilnica Nabrežina.

Uprava Občine Zgonik obvešča, da bo občinska knjižnica v Saležu odprta v juliju in avgustu samo ob torkih od 16. do 19. ure.

Skupina Sončni žarek pod pokroviteljstvom Zadržnega centra za socialno dejavnost prireja za predšolske in osnovnošolske otroke od 31. 8. do 11. 9. poletni center v Brojenci pri Križu (ob morju). Informacije in vpisovanja na tel. št. 360324 ali osebno na sedežu zadruge v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah.

Urniki odhoda in prihoda šolabusa v poletni center v Nabrežini do 31. julija: Medjavar 7.30 - 13.35, Štivan 7.35 - 13.33, Devin 7.40 - 13.30, Sesljan 7.45 - 13.25, Vižovlje 7.48 - 13.20, Cerovlje 7.52 - 13.15, Nabrežina Kamnolomi 8.00 - 13.05, Slivno 8.05 - 13.00, Trnovca 8.10 - 12.53, Praprotni 8.15 - 12.50, Šempolaj 8.18 - 12.48, Nabrežina Postaja 8.23 - 12.45. Urnik društvenega kombija: Prosek 8.00 - 12.45, Križ 8.10 - 13.00.

Narodna in študijska knjižnica obvešča svoje obiskovalce, da bo zaradi dopusta zaprta od 24. julija do 14. avgusta.

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje obvešča, da se je preselil v Ul. Revoltella 37, tel. 394515, fax 394015.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza obvešča, da je do 31. avgusta urad zaprt v popoldanskih urah.

Tržaška knjigarna obvešča, da bo zaprta zaradi dopusta do vključno 1. avgusta.

Sekcija VZPI-ANPI Prosek-Kontovel obvešča, da je na razpolago brošura, ki je izšla ob 20-letnici odkritja spomenika padlim v NOB na Proseku. Dobite jo pri Mariu Briščiku, Ul. sv. Nazarija 30, Prosek, tel. 251021.

šolske vesti

Šola Glasbene matice Trst sprejema potrditve vpisov gojencev za šolsko leto 92/93 vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 11. ure (tel. 418605) do 31. julija.

Sindikat slovenske šole obvešča, da je stopil v veljavo do konca avgusta poletni urnik za stranke: ob torkih in četrkih od 11.30 do 13.00.

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje prireja v šolskem letu 1992/93 v Trstu naslednje tečaje: 1. za dodeljene uradniškemu delu - 1. letnik (1200 ur); 2. za uradnike uvožno-izvoznega podjetja - 2. letnik (1200 ur); 3. za kuharje - 1. letnik (1200 ur); 4. strokovni master za upravljanje podjetij - pogoj za vpis opravljena višja srednja šola (500 ur - vključena delovna praksa v podjetjih); 5. osnovne informatike - MS DOS 5, WINDOWS 3 (40 ur); 6. elektronske razpredelnice - LOTUS 1.2.3 (60 ur); 7. urejanje besedil - WORD 5 (60 ur); 8. urejanje datotek - DB III Plus (60 ur); 9. za programiranje osebnih računalnikov z uporabo jezika DB III Clipper 5 (150 ur); 10. začetniški tečaj italijanščine (50 ur); 11. za sklepanje trgovskih pogodb (50 ur); 12. za vzdrževalce parkov, vrtov in zelenih površin (120 ur); 13. splošno kmetijstvo (150 ur); 14. enologija (30 ur). Vpisovanje in podrobnejše informacije do 31. julija t. l. na začasnem sedežu zavoda v Ul. Revoltella 37, tel. 394515, vsak dan (razen ob sobotah) od 9. do 13. ure. Za tečaj iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, Ul. Cicerone 8, tel. 362941.

menjalnica

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1130,60	1100.—
Nemška marka	759,83	748.—
Francoski frank	225,06	222.—
Holandski florint	673,95	662.—
Belgijski frank	36,874	35,50
Funt šterling	2154,75	2140.—
Irski šterling	2024.—	1990.—
Danska krona	197,25	194.—
Grška dragma	6,188	6.—
Kanadski dolar	948,50	900.—
Japonski jen	8,943	8,70

Na tržaški fakulteti je z uspehom diplomiral za elektronskega inženirja
EGON ŠTOKA
Ob tej priložnosti iskreno čestitamo našemu igralcu in sodelavcu ter mu želimo obilo uspeha
člani Amaterskega odra
Jaka Štoka Prosek-Kontovel

Na Višji šoli za telesno kulturo - ISEF v Rimu je v teh dneh z odliko in pohvalo diplomiral
BRANKO SAIN
Svojemu članu, odborniku, trenerju in profesorju odbojke čestita
SZ SLOGA

Na tržaški univerzi sta uspešno diplomirala
MARKO ŠTOKA iz geologije in **EGON ŠTOKA** iz inženirstva
Iskreno jima čestita
Godbeno društvo Prosek

Ob uspešno opravljenem državnem izpitu novopecenemu odvetniku
ANDREJU BERDONU
iskreno čestitajo ter voščijo veliko zadovoljstva v poklicu
prijatelji in znanci

razne prireditve

Športno-rekreacijsko društvo in Vaška skupnost Praprotni organizirata 25. in 26. julija 4. praznik piva v Praprotnu. V soboto, 25. t. m., ob 17. uri odprtje kioskov, ob 20.30 ples z ansamblom TAIMS. V nedeljo, 26. t. m., ob 17. uri odprtje kioskov, ob 18. uri igre za otroke, ob 20.30 ples z ansamblom Krt.

KD Primorsko vabi na šagro, ki bo od 24. do 29. julija v Borovem gozdiču v Mačkoljah. V petek in soboto bo za ples igral ansambel Krt. V soboto ob 21. uri bo nastopila folklorna skupina iz Irske (Belfast). V nedeljo bo ob 18. uri nastop Pihalnega orkestra Breg, ob 19. uri folklorne skupine Karol Pahor iz Pirana. Za ples bo igral ansambel TAIMS, ki bo igral tudi v ponedeljek. V torek in sredo bo za ples igral ansambel Happy Day. Kioski z raznimi specialitetami in pristno domačo kapljico bodo delovali vsak dan od 17. ure dalje.

prispevki

Za vzdrževanje Kulturnega doma Prosek-Kontovel daruje Drago Cibic (Drija) 20.000 lir.

Angela Udovič-Gec daruje v zahvalo za voščila 20.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

V spomin na mamo Rozalijo Počkar daruje Rožica 20.000 lir za KD Ivan Grbec in 20.000 lir za škeđenjski muzej.

V spomin na teto Rozalijo daruje Anita 10.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

V spomin na tov. Nives Tommasi daruje Rožica Počkar 20.000 lir za Zadržni center za socialno dejavnost.

V počastitev spomina Borisa Debeljaha darujeta Mariuca in Aljoša Žerjal 50.000 lir za KD Ivan Grbec in 50.000 lir za košarkarsko sekcijo SZ Bor.

mali oglasi

OSMICO ima Ivan Terčon, Mavhinje 42. Toči belo in črno domače vino, poskrbljeno je tudi za prigrizek.

GORIŠKO podjetje išče računovodjo z izkušnjami. Pisemne ponudbe poslati na upravo Primorskega dnevnika Gorica, Drevored XXIV Maggio 1, pod šifro »GO-podjetje«.

URADNICO strojepisko IV. ali III. stopnje zaposlim. Urnik 9. - 13., 16. - 19., sobota 8. - 13., sindikalna plača, zaželen curriculum, ponudbe poslati na Publistet Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro »O-urad«.

ZARADI NEUPORABE prodam alfo 75 twin spark v odličnem stanju, letnik 88, za 14 milijonov lir. Tel. zjutraj ali zvečer na št. (040) 225973.

PRODAM opel kadett GSI, letnik 1990, prevoženih 34.000 km. Tel. 226429 in 226392.

PODJETJE import-export išče komercialnega sodelavca: znanje italijanščine, angleščine in slovenščine; opravljen vojaški rok, z vozniki dovoljenjem. Pisati na: Cartiera Radece Italiana Srl, Via Roma 20, 34170 Gorica.

AVTOSALON GUŠTIN, Ul. Carsia 45, Opčine, tel. 214522; VW GOLF GL - 1991; VW GOLF GTI - 1986; LANCIA DELTA HF TURBO - 1985; RENAULT 5 GT TURBO - 1990; FIAT PANDA 45 - 1981; motor SUZUKI GSX 1100 R - 1986.

PRODAM motorno kolo gileria CB1 v dobrem stanju, tel. 364688.

V Vidmu sklican posvet o težavah pri prodajanju vin

Kmečka zveza obvešča, da bo v ponedeljek, 27. julija, z začetkom ob 17. uri na Domu vina v Vidmu v Ul. Poscolle 6 srečanje vinogradnikov in vinarjev o težavah, ki jih v sedanjem času preživlja ta sektor. Srečanje prireja Deželni vinogradniški in vinarski center iz Vidma, in sicer na pobudo skupine vinarjev oziroma ustekleničevalcev vin.

Pobudniki ugotavljajo, da se v zadnjih časih naša vina težje prodajajo, da nastajajo težave pri inkasih, pa tudi, da so birokratski postopki za izvažanje vin vse bolj zapleteni. Vse to se odraža tudi v težnji po nižanju cen. O vsem tem bo govor na ponedeljkovem srečanju v Vidmu, na katerem ne bo uradnih poročevalcev, pač pa bodo vsi zainteresirani imeli možnost, da bodo razvili svoje poglede in iznesli svoje predloge.

razstave

V kavarni Caffè degli specchi je na ogled razstava kraških pokrajin slikarke LILI LUPIERI. Razstava bo odprta do 13. septembra.

V galeriji Muzeja Revoltella v Ul. Diaz 27 je na ogled razstava "Od Canove do Burrija - Muzej se predstavlja".

Na sedežu Turistične ustanove v Sesljanu je odprta razstava "Karikature" Giovannija DUIZA, ki bo trajala do 31. t. m. po običajnem urniku.

Na sedežu Turistične ustanove v ul. S. Nicolò 20 razstavlja ALFREDA CHALVIEN. Razstava bo odprta do 30. t.m.

V ateljeju kiparja Benedettija v Čedadu je, v okviru Mittelesta, odprta razstava tapiserij "Poklon Moravske". Razstava bo odprta do 31. t. m. S svojimi deli je prisotna tudi Magda TAVČAR.

V galeriji Paolo Diacono v Čedadu razstavlja do 31. julija CLAUDIA RAZA.

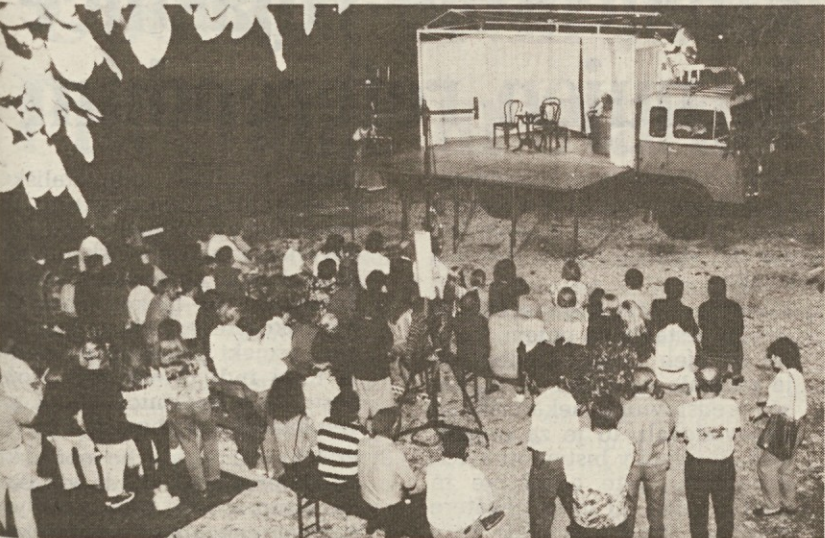
Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito je odprta retrospektivna antološka razstava kiparja GIUSEPPEJA NEGRISINA. Razstava bo odprta do 30. avgusta vsak dan od 10.00 do 12.30 in od 16.30 do 19.00.

S kom greš na počitnice?

Z ženo, z družino, z ljubico, s prijatelji, sam? V vsakem primeru lahko gre s tabo tudi Primorski dnevnik. Dovolj je, da vsaj štiri dni pred odhodom sporočiš Primorskemu dnevniku, tel. 7796600, od 13. do 19. ure, naslov kraja, kjer boš letoval. Lepše bo. Vesele počitnice.

Darujte v sklad Mitje Čuka

SSG obiskalo Benečijo

OBLICA — Slovensko stalno gledališče je z Goldonijevo veselo-igro »Prebrisana vdova« obiskalo tudi Benečijo in Kanalsko dolino. Gledališčniki so namreč poletno turnejo obogatili z nastopi v Oblici in v Žabnicah.

V obeh krajih se je zbralo lepo število domačinov, ki so se sprostiti ob Goldonijevih gledaliških spletkah. Še posebej veselo je bilo v Oblici, kjer je gostovanje gledališčnikov sovpadalo z domačim praznikom »Dan po starim«, ki se je začel s sejmom »kolačaric«, ki so ponudile svoje domače dobrote (pince, štakanje, batudo, kolače, šnite, itd.). Na sliki premični oder na tovarnjaku s tržaškimi gledališčniki med nastopom v Oblici.

Uspeh piranskega pihalnega orkestra

PIRAN — Da je mladinski pihalni orkester KUD Karol Pahor iz Pirana res en najboljših v Sloveniji in kot tak med boljšimi v Evropi, je potrdil nastop tega orkestra na 21. mednarodnem festivalu »Mladina in glasba« na Dunaju. Pihalni orkester, ki ga že nekaj let uspešno vodi Umberto Radojko-
vič, je v kategoriji mladinskih pihalnih orkestrov zasedel drugo mesto, za las pa bi lahko ujel prvo mesto. Orkester je pod istim vod-

stvom na dunajskem festivalu nastopil že leta 1987 in tedaj zasedel tretje mesto, v zadnjih letih pa je na tekmovanjih po Sloveniji dobil več prvih nagrad. Zanimivo je, da v orkestru niso samo člani piranske glasbene šole. Član orkestra je tudi en najboljših slovenskih mladih kitaristov Jože Kotar iz Trbovelj, občasno pa gostujejo tudi glasbeniki iz bližnjih italijan-skih krajev, kot na primer oboist Evaristo Casonato. (B.Š.)

sklad mitje čuka
Brezskrbno na počitnice

Že zadnjič smo omenili nekatere težave z otroki, ki nam lahko pokvarijo, če smo nepraviljeni, tako težko pričakovane počitnice. Poleg odrgnin, ran, drisk, sončari-ce, kaktusov, komarjev, meduz in morskih ježkov, so najbolj običaj-na težava sončne opekline. Kaj rade se napravijo, če smo le ma-lenkost nepazljivi. Otroci se še posebej opečejo, ker je njihova koža bolj občutljiva in veliko svo-jega časa preživijo v vodi, ki še dodatno odbija sončne žarke. Pri lažjih opeklinah je koža rdeča in vroča. Pomagajo hladilne nemas-tne kreme ali mleka. Pa tudi ma-zanje z ledenomrzlim močnim temnim čajem. Za mazanje ne uporabljamo masčob.

Pri močnih opeklinah je koža skoraj temnordeča in močno boli. Takrat moramo otroka na vsak način peljati k zdravniku. Ne ma-zimo ga z ničimer.

Primerno je preprečevanje. Do-jenčke in majhne otroke zelo pre-vidno in za zelo malo časa izpo-stavljajmo soncu. Glava naj bo vedno pokrita. Tudi večjim otro-kom omejimo sončenje. Predvsem pa jih namažimo s kremo za son-čenje s faktorjem filtriranje 8, še preden gredo na sonce. Pazljivo namažimo predvsem obraz, rame-na, hrbet, kožo za koleni in meča.

Otroke na počitnicah velikokrat muči zobobol. Pred počitnicami je zato obisk pri zobozdravniku sko-raj obvezen. Če se zobobol kljub temu pojavi, moramo poiskati tudi na počitnicah zobozdravnika, medtem pa otroku lajšamo boleči-ne tako, da mu hladimo boleče mesto. Pomagamo si z mokrimi

hladnimi obkladki, z ledom, ki naj bo zavit v čist robček.

O klopih le na kratko. Poskusi-mo preprečiti, da bi nas sploh ug-riznil, tako da po izletu v naravo skrbno pregledamo kožne gube. Če se nam je klop že zažrl v kožo, ga namažimo z masčobo (olje, maslo, vazelin, itd.), počakajmo nekaj minut, da ugriz popusti, ker smo mu zaprli zračne odprtine in ga nato pazljivo izpulimo, da bi ne ostala glavica v koži.

Preventivno lahko nanašamo autan, toda to moramo storiti več-krat, ker ima le nekajurni učinek.

Kot je znano, prenašajo klopi na nekaterih področjih meningo-encefalitis pa tudi boreljozo.

Z encefalitisom okuženimi klo-pi so znana področja zlasti v juž-ni Nemčiji, v Avstriji, v Sloveniji pa predvsem severovzhodna po-dročja in Kočevje.

Pred vsemi opisanimi težavami nas bo predvsem obvarovala paz-ljivost.

OTROK IN DRUŽINA

Za julij in avgust je izšla dvo-
na številka revije za družinsko in družbeno vzgojo Otrok in družina.

Bogato vsebino so uredniki kot običajno razporedili v kazalu po tematiki v aktualno, članke o vrt-cu, o šoli, o zdravju, družini, po-čitnicah in v rubrike Vi sprašuje-te, mi odgovarjamo, Preberite, po-slušajte ter Pozdravljeni otroci.

Ekologija, šola in mladina je pre-
vod predavanja, ki ga je imela Lucia Zanarella na ljubljanski Pe-dagoški fakulteti za učitelje bio-logije. Spodbudne misli bodo lah-ko koristile vsem bralcem.

O državnih raziskavah o vrtcih in o mednarodni primerjalni razi-skavi o tej temi piše Barbara Ha-nuš. Tematiko vrtec spremljajo še članki Vzgajajmo skupaj Alen-ke Kokalj, Kvaliteta igralnih ko-tičkov Marinke Bučar in Spozna-vajmo oblike iz angleške revije Right Start.

O šolski problematiki objavlja dva prispevka Jasna Tepina: mnenje o predšolski vzgoji nove-ga slovenskega ministra za šol-stvo in o uvajanju novih trome-sečnih ocenjevalnih obdobji na slovenskih šolah. Šola je super ali kako pripraviti otroka na šolo je priredba prevoda iz revije Svi-jet psihologinje Tamare Neuman.

Zanimiv in zelo aktualen je pri-spevek Silvane Knok, ki se bo nadaljeval v prihodnji številki, z naslovom Kako v šole uvajamo računalnik?

Mladostnikom in njihovi pro-blematiki so posvečeni trije zapi-si. Prispevala sta jih Beno Lavrin in Dušica Kunaver.

Barbara Hanuš obravnava temo Razširjenost droge med mladimi. Tudi Mladost na preizkušnji iz-pod peresa Alenke Lobnik-Zorko obravnava temo zlorabe drog.

Vrsta koristnih zapisov za po-čitnice in vsakdanje življenje in delo je prevedena iz revije Pa-rents. Na počitnice pa je priredba poglavja iz knjige Penelope Le-ach Od rojstva do šole.

Koristen pa je tudi prispevek Marte Kocjan - Barle o sloven-skem pravopisu.

Seveda nismo v teh skromnih vrsticah o reviji Otrok in družina mogli zajeti celotne vsebine, ki jo vsekakor priporočamo v prebira-nje.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1
6.50 Aktualno: Unomattina, vmes (7.00, 8.00, 9.00, 10.00) dnevnik 1
9.05 Nad.: Chateauballon
10.05 Variete: Macario uno e due (r. V. Molinari)
11.30 Nan.: E' proibito ballare
12.00 Variete: Unofortuna
12.25 Vreme in dnevnik
12.35 Nanizanka: La signora in giallo (i. A. Lansbury)
Dnevnik
13.55 Dnevnik - tri minute
14.00 Film: Fantomas contro Scotland Yard (krim., Fr. 1967, i. Jean Marais)
15.45 Mladinski variete: Big!
17.05 Nan.: Il cane di papà
17.55 Danes v Parlamentu
18.00 Dnevnik 1
18.10 Nanizanka: Blue jeans
18.40 Dok.: Atlante DOC
19.40 Aktualno: Il naso di Cleopatra
19.50 Vreme in dnevnik
20.40 Variete: Donna sotto le stelle (vodi M. Carlucci)
22.55 Nočni dnevnik
23.10 Aktualno: Mednarodna nagrada Flajano
Dnevnik in vreme
24.00 Danes v Parlamentu
0.30 Rubrika opolnoči
0.40 Film: Lady Killer

CANALE 5
6.30 Aktualno: Na prvi strani
8.30 Nanizanke: Arnold, 9.00 Tutti al college, 9.30 Love Boat - La crociera delle celebrità, 10.30 La famiglia Bradford, 11.30 I Robinson
12.00 Kviz: Il pranzo è servito
Dnevnik TG 5
13.20 Variete: Non è la RAI (vodi E. Bonaccorti)
14.00 Aktualno: Forum (vodi Rita Dalla Chiesa)
15.00 Nanizanka: Starsky e Hutch - Country Music
16.00 Otroški variete: aktual-nosti in risanke
18.00 Kviza: OK! il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna (vodi Mike Bongiorno)
20.00 Dnevnik TG 5
20.25 Variete: Il TG delle va-canze - Predstavitev
20.30 Variete: Bulli e pupe (vo-dita Paolo Bonolis in An-tonella Elia)
22.30 Varite: Il TG delle va-canze
23.00 Variete: Maurizio Co-stanzo Show, vmes (24.00) Dnevnik TG 5
2.00 Nočni spored

RAI 2
6.50 Nanizanke in risanke
8.35 Aktualno: Galatheus
8.45 Rubrika: Verdissimo
9.05 Film: Anima e corpo
10.45 Nad.: Stagioni
11.30 Kratke vesti
11.35 Nan.: Lassie, 12.05 L'ar-ca del dottor Bayer
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.30 Gospodarstvo in vreme
13.45 Nad.: La clinica della Foresta nera, 14.35 San-ta Barbara
15.20 Aktualno: Ristorante Italia (vodi A. Clerici)
15.35 Film: Non mi dire mai good bye (glas., It. 1967)
17.20 Iz parlamenta in vesti
17.30 Nan.: Faber, l'investiga-tore, nato šport
18.35 Nanizanka: Il commis-sario Kress, nato vreme
19.45 Dnevnik in šport
20.30 Film: Volo 243, atterrag-gio di fortuna (pust., ZDA 1990, r. Dick Low-ry, i. Connie Sellecca)
22.10 Nanizanka: Una fami-glia come tante
23.15 Aktualno: Pegaz
23.55 Vesti in vreme
0.05 Dok.: Mirko Grmek
0.10 Film: Amore folle (srh., ZDA 1935, i. P. Lorre)

RETE 4
8.30 TG 4 vesti
9.30 Nad.: Falcon Crest, 10.00 General Hospital, 10.30 Marcellina
11.00 Nan.: Balliamo con Licia
11.25 Otroški variete Ciao ciao in risanke
13.00 Nadaljevanka: Sentieri
13.30 TG 4 vesti
13.45 Variete: Buon pomerig-gio (vodi P. Rossetti)
13.55 Nad.: Sentieri, 14.20 Ma-ria, 15.20 Io non credo agli uomini, 16.30 Ines, una segretaria da amare, 17.30 Febbre d'amore
17.30 TG 4 vesti
17.45 Variete: C'eravamo tan-to amati
18.20 Kviz: Gioco delle coppie
19.00 TG4 vesti
19.25 Rubrika o lepoti
19.30 Nad.: Cristal, 20.00 Glo-ria, sola contro il mondo
21.30 Film: Vacanze d'inverno (kom., It. 1959, r. Camillo Mastrocinque, i. Alberto Sordi, Vittorio De Sica)
23.40 TG 4 nočne vesti
23.55 Variete: Buonasera (vodi Amanda Lear)
1.05 Nanizanka: Lou Grant
1.05 Nočni spored

RAI 3
7.00 Sat News
11.00 Šport: kolesarska dirka diletantov po Umbriji, 11.30 zmaji
12.00 Film: Il microfono è vostro (glas., It. 1952)
13.30 Drobci
14.00 Deželne vesti
14.10 Popoldanski dnevnik
14.25 Glasba: Orchestra!
14.50 Concert: Mozartov kvartet v C-duru K 465
15.30 Rubrika: Set per set
16.00 79. Tour de France
17.10 Film: In montagna sarò tua (glas., ZDA 1942, i. Betty Grable)
18.45 Derby in vreme
19.00 Dnevnik
19.30 Deželne vesti
19.45 Risanke: BlobCartoon
20.05 Variete: Non è mai troppo tardi (vodi Gian-ni Ippoliti)
20.30 TV film: Segreto di fa-miglia (dram., ZDA 1985, i. Martin Sheen)
22.10 Drobci
22.30 Dnevnik ob 22.30
22.45 Nan. Perry Mason: Pic-cole allucinazioni
23.40 Posebnosti TG3
0.30 Dnevnik in vreme
0.55 Film: Miranda (kom.)

ITALIA 1
6.30 Pregled tiska
6.40 Otroški variete, aktual-nosti in risanke
9.05 Nanizanke: Il mio amico Ricky - Il vecchio zio Harry, 9.45 La casa nella prateria - Il serpente di Walnut Gro (i. M. Lan-don), 10.45 Hazzard - I gi-oielli scottano, 12.00 La donna bionica, 13.00 Pro-fessione pericolo
14.00 Odprti studio
14.15 Film: I due figli di Trini-tà (kom., It. 1972, r. Osval-do Civirani, i. Franchi-Ingrassia)
16.30 Nanizanke: I giustizieri della città - Elezioni a sorpresa, 17.30 T.J. Hoo-ker - Le fiamme dell'o-dio, 18.30 Riptide - Il lib-ro nero (i. Joe Penny)
19.30 Odprti studio
19.45 Studio sport in vreme
20.00 Variete: Mai dire TV
20.30 Nogomet: Bienne-Ju-ventus (prijateljska)
22.30 Variete: Drive in story
0.30 Odprti studio
0.40 Pregled tiska
0.50 Studio sport
1.05 Nočni spored

TV Slovenija 1
10.00 Video strani
10.10 Spored za otroke: Pe-denžep, 10.45 Dimni-karček se potepa po svetu, 10.50 Vrtec na obisku
11.10 Dok.: Nekoč je bilo ži- vljenje - Koža
11.35 Ljudje in psi
12.00 Poročila
12.05 TV dnevnik BIH (pon.)
12.50 Video strani
17.45 Napovednik
17.55 Poslovne informacije
18.00 Dnevnik
18.10 Spored za otroke: Obla-ček pohajaček
18.25 Video strani
18.30 Svetovalno, izobraževal-na oddaja: Že veste
19.10 Risanke
19.20 Napovednik
19.30 Dnevnik, vreme in šport
20.05 Glasbena oddaja: Bo-benček
21.10 Tednik
22.00 Dnevnik, vreme, šport in žarišče
22.50 Poslovna borza
23.00 Napovednik
23.10 Sova, vmes nanizanki
Dragi John in Zakon v Los Angelesu (10. del)
0.20 Video strani

ODEON
13.00 Risanke
15.30 Nadaljevanka: Viviana
16.15 Film: I promessi sposi (dram., It. 1941, r. Mario Camerini, i. Gino Cervi)
18.00 Nadaljevanka: Veronica
19.30 Risanke: He Man
20.00 Nan.: Le rocambolesche avventure di R. Hood
20.30 Film: 4 omicidi in 48 ore (dram., 1989, r. C.B. Au- bert, i. Michael Brandon)
22.00 Candid camera: Olrait
22.15 Film: Il testamento del dottor Mabuse (krim., 1968, r. Werner Klinger)
24.00 Nanizanka: Spyforce

TMC
8.30 Nanizanki: Batman, 9.00 Ai confini dell'Arizona
10.00 TV film: Diadorim
11.00 Nanizanka: Strike Force
12.00 Rubrika o zdravju
13.00 Dnevnik in šport
14.00 Risanke: Snack
14.30 Variete: Ottovolante
15.00 Nanizanka: Autostop per il cielo
16.00 Tour de France
17.10 Dok.: Prijateljska narava
17.35 Film: E adesso, pover'uo-mo? (kom., ZDA 1934, i. Margaret Sullivan)

TV Koper
16.00 Aktualno: Sever Vzhod
16.55 Dok.: Sodobna umetnost
17.30 Nanizanka: Čudežni svet gospoda Monroea
18.00 Studio 2, vmes (18.25) Slovenska kronika
19.00 Vsedanes - TV dnevnik
19.30 Nadaljevanka: Ryan
19.55 Nanizanka: Agencija Rockford
20.35 Film: Bikoborec in dama (pust., ZDA 1951, r. Budd Boetticher)
22.05 Vsedanes - TV dnevnik
22.15 Glasbeni utrinek: Car-men (izjava simf. orkes-ter RTV Slovenija)
22.30 Film: Denarna džungla (krim., ZDA 1968, r. F.D. Lyon, i. John Ericson)

TV Slovenija 2
16.45 Sova, vmes nanizanki
Nenadni uspehi in Za-kon v Los Angelesu
18.00 Regionalni programi - Slovenska kronika
19.00 Nad.: Modro poletje
19.30 TV dnevnik BIH
20.05 Videolestvica
20.30 Znanost: Kri (3. oddaja)
20.55 Večer katalonske TV
23.40 Video strani

19.30 Sportissimo '92
20.00 Vesti: TMC News
20.35 Nanizanka: Matlock
21.35 Film: Giallo alla regola (krim., It. 1986, r. Stefano Roncoroni, i. R. Gironi)
23.25 Aktualno: Moda
23.45 Rubrika: Morski planet
0.30 Vesti: TMC News
0.55 Variete: Out-Officina - Con uso di spettacolo (vodi Umberto Smaila)
1.05 Film: Una testa di lupo mozzata (krim., 1975)
2.50 Aktualno: CNN News

TELEFRIULI
15.00 Nanizanka: L'uomo che parla ai cavalli
15.30 Rubrika: Mare pineta
16.00 Kratke vesti
16.05 Risanke
18.00 Kratke vesti
18.05 Nad.: Il padiglione della morte
19.00 Večerne vesti
19.30 Rubrika: Na prostem
20.00 Film: La fidanzata di tut-ti (glas., ZDA 1944)
21.30 Nad.: Panagulis zei
22.45 Nočne vesti
23.30 Rubrika: Motor News

TELE 4
(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO TRST A
7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Spomini na J. Plecnika; 8.45 Slovenska lahka glasba; 9.00 New Age; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Concert; 11.30 Odprta knjiga: Kdaj se bo vam nasmešnila sre-ča?; 11.45 Kantavtorji; 12.00 S potovanja po Srednji Ameriki; 12.30 Lahka glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 S festivalov; 14.30 Življe-nju naproti; 14.50 Orkestri; 15.00 Nadalje-vanka; 15.30 Novosti iz radijske diskote-ke; 16.00 Moje najljubše knjige; 16.25 Potpuri; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Blues; 19.20 Zaključek.

RADIO SLOVENIJA
5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Kronika; 8.05 Radio plus; 9.35 Turis-tični napotki; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne in-formacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Do-godki in odmevi; 17.05 Studio ob 17.; 18.30 Varnostna kultura; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtek večer domačih pesmi; 21.05 Literarni večer; 21.45 Lepe melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.40 Ve-černa podoknica; 23.05 Lit. nokturmo.

RADIO KOPER (slovenski program)
8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in kole-dar; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val - Na rešet: 8.45 Informacije; 9.00 Souvenir d'Italy; 11.00 Hladno-Top-lo-Vročje; 12.00 Tropicana; 12.30 Opol-dnevnik; 13.00 Jagode in podoknice; 15.00 Dance music; 15.15 Hit dneva; 15.30 Do-godki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.40 Pesem tedna; 17.00 Glasba po že-ljah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Počit-niški vrtljak; 19.00 Prenos RS.

RADIO KOPER (italijanski program)
6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.05 Alma-nah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.45 Kulturni koledarček; 7.45 Jutranjik; 7.50 As-trološki koteček; 8.10 Morfej; 8.20 Block notes; 8.25 Pesem tedna; 8.45 Hiti; 9.00 Turneje; 9.35 Glasbene želje; 9.15 M kot mladi; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Svet družine; 11.00 Sanje o počitnicah; 12.00 Glasba po željah; 13.35 Pesem tedna; 13.45 Edig Galletti; 14.00 Želja po glasbi; 14.33 Alphabet street; 16.00 Popoldne ob štirih; 16.05 Promocija plošče; 16.20 Kulturni koledarček; 16.50 Rock-slovar; 17.20 Beatlesi; 17.32 tropicana; 18.00 Discoteca; 18.30 Ista plaža...; 19.00 Souvenir d'Italy; 19.45 New age; 20.00 Nočni program.

RADIO OPČINE
7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matine-ja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 17.30 The story of...; 21.00 Radio ga ga.

Včeraj končno razgrnili načrt, ki bo na ogled v veži županstva Ob predstavitvi financerske šole župan ostro napadel nasprotnike

Na županstvu sta včeraj tehnični direktor družbe Edilpro (skupine IRI-Tecna) dr. Giorgio Tommasini in arh. Claudio Calisti predstavila maketo in tlorise šole za financarje, ki naj bi jo sezidali na letališču. Navzoča sta bila tudi dva nižja častnika finančne straže ter župan Tuzzi in odborniki Del Ben, Cappella in Baresi.

Šola naj bi zasedla 30 hektarov (petino letališča), tj. več sto metrov širok pas od Tržaške ul. tja do

avtoceste. Začetni del (kjer je taborišče za begunce) je namenjen stanovanjem za družine inštruktorjev, sledijo športne naprave (nogometni stadion, 8 teniških in odbojcarskih igrišč, 2 telovadnici, olimpijski bazen, strelišče), mogočen avditorij (za 1.200 ljudi). Vse to na polovici celotne površine: na preostali polovici tja do avtoceste pa so predvidena poslopja za 720 tečajnikov in 300 inštruktorjev, učilnice, pritikline, območja za

vežbanje itd. Sezidali naj bi 270 tisoč kub. metrov poslopij.

Ves kompleks naj bi stal okrog 150 milijard. Od tega naj bi 2,5 mld. namenili za novo pristajalno stezo in hangarje, s čimer navzoči občinski upravitelji menijo, da bi lahko ob šoli ohranili tudi letališče. Dr. Tommasini je dejal, da je 113 milijard že razpoložljivih (od ministrstva za javna dela). Z deli bi lahko začeli že konec leta in jih - če bodo dodeljena še preostala sredstva - izvedli v 3 letih.

Župan Tuzzi si je včeraj na vso moč prizadeval, da bi načrt predstavil v najboljši luči. Ostro je napadel nasprotnike in jih obtožil, da so izsilili 10 tisoč podpisov proti šoli z zvijačo in lažjo, češ da bo to pomenilo zaprtje letališča. Dejal je, da so se za šolo izrekli tajniki sindikalnih zvez, da se enako že opredeljuje večina članov posebne občinske komisije (zasedala bo danes), da bo že v ponedeljek o zadevi govor v občinskem svetu, že danes pa bo načrt na vpogled občanom v veži županstva.

Tuzzi meni, da bo občina dala povoljno mnenje že do konca meseca. Tu zraven priobčeno stališče odbora za letališče pa daje slutiti, da stvar le ne bo tako enostavna.

Stališče odbora za valorizacijo letališča Glede šole-vojašnice je nujen referendum

Odbor za varstvo in ovrednotenje goriškega letališča je v zvezi z gradnjo vojašnice-šole za finančno stražo dal sledečo izjavo, oziroma pojasnilo:

- 1) Komisija občinskega sveta, ki je bila sestavljena potem, ko je bil izvoljen Tuzzijev odbor, se je izkazala dejansko za to, kar so predstavniki nekaterih sil napovedovali, to je za organizacijo, ki naj bi v bistvu opravičil drugje sprejete odločitve in odobril načrt, ki so ga nekatere politične stranke izdelale že v času, ko je občino vodil župan Scarano. Tako se je predsednica komisije zadovoljila z informacijami, ki jih je posredovalo Ministrstvo za obrambo o nerazpoložljivosti danes praznih bivših vojašnic. Članom komisije je bilo nadalje onemogočeno delo in brez odgovora so ostale zahteve, da se opravi vrsta advicij.
- 2) Načrt za šolo - vojašnico je bil vsklajen med podjetjem Edilpro in predsednikom Goriškega aerokluba, kljub temu, da je bilo pred časom rečeno, da gre za vojaško tajnost. Če je razumljiv interes in sodelovanje aerokluba pri dogovarjanju za načrt, ker naj bi ob izvedbi del

znatno izboljšali tudi letališke objekte in celotno strukturo, ni opravičila za izključitev od dogovarjanja tako občinskega odbora, kakor občinskega sveta. Svetovalci bi lahko zahtevali dejansko preverjanje za načrtovani projekt potrebne površine in torej tudi preverjanje možnosti, da se vojašnica zgradi izven letališkega območja.

- 3) Pričakovati je, da bo občinski odbor predlagal, da se vprašanje čimprej reši, tudi z izsiljevanjem, češ, ali se načrt takoj odobri, ali pa propade financiranje.

Odbor za valorizacijo letališča meni, da bo o zadevi mogoče glasovati šele potem, ko bodo preverjene različne možnosti in kompatibilnosti in ko bo pojasnjeno tudi vprašanje financiranja in še posebej, če so bila na sklad z izgradnjo šole-vojašnice preusmerjena sredstva, ki so bila prvotno namenjena izgradnji cest.

Odbor vsekakor meni, da je glede gradnje šole - vojašnice nujno izpeljati referendum, ki bo edini pojasnil, kaj občani mislijo.

Dijaki na preturi 117 obtoženih

Na Preturi v Trzinu bodo 9. februarja prav gotovo zabeležili rekord. Na zatožni klopi bo namreč kar 117 dijakov in dijakin znatnega liceja. Gre za dijake, ki so menda med praznovanjem zaključka šolanja povzročili nekaj škode na šolskem poslopiju. Ker prizadevanja ravnatelja, da bi izledil materialne krivce niso bila uspešna je zadevo prepustil sodišču. Prokurator je imenoval dva uradna zagovornika in dijake lanskih petih razredov prijavil. Proces bo 9. februarja prihodnje leto.

izleti

Sindikat upokoencev CGIL v Doberdobi in sekcija VZPI/ANPI prirejata od 10. do 12. septembra izlet na Elbo. Prijave v trgovini Pri Mili.

razna obvestila

V Pevmi bo jutri, v petek, 24. t.m., ob 21. uri solidarnostni večer. Nastopili bodo pevski zbor, dramska skupina Oder 90 ter ansambel Mozaik 5. Izkupiček bodo namenili za pomoč beguncem iz BiH.

Pokrovitelj in pobudnik večera je Rajonski svet za Pevmo, Oslavje in Štma-ver, v sodelovanju s kulturnimi društvi.

Knjižnica D. Feigel obvešča, da bo od 25. t.m. do 30. avgusta zaprta zaradi dopusta.

Občinska knjižnica v Doberdobi bo do 11.9. delovala v ponedeljek in sredo od 9. do 12. in od 16. do 18. ure, ter v torek in petek od 9. do 12. ure.

Kmečka zveza, ZSKD in ZŠSDI obveščajo, da so njihovi uradi v Gorici od 1. julija odprti po poletnem urniku in sicer od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure.

SDZPI prireja v šolskem letu 1992/93 naslednje tečaje: 1. Za dodeljene prodaje s kvalifikacijo (1.000 ur - 2. letnik); 2. Master s kvalifikacijo (500 ur), za ta tečaj se zahteva srednješolska izobrazba; 3. Začetniški tečaj angleščine (120 ur); 4. Personal computing (90 ur). Vpisovanje samo še DANES na sedežu Zavoda, UL della Croce 3, od 10. do 14. ure (tel. 81826).

Patronat INCA nudi upokoencem informacije glede tiskov in pomoč pri izpolnjevanju obrazcev RED: v Sovodnjah ob četrtkih od 16. do 18. ure na občini, v Podgori ob četrtkih od 10. do 12. ure v Kulturnem domu.

kino

Gorica

VITTORIA Zaprti.
CORSO 18.00-22.00 »La riffa«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Al Moro - dr. Alesani - Trg De Amicis 10 - tel. 530268.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Al Redentore - ul. Fratelli Roselli 23 - tel. 410340.

pogrebi

Danes, 9.15 Carla Barbagallo iz splošne bolnišnice v Videm, 9.30 Giovanni Parusini iz mrliške veže glavnega pokopališča, 11.00 Luciano Candotti iz bolnišnice Janeza od Boga v cerkev na Travniku in na glavno pokopališče, 12.30 Sergio Pisnoli iz splošne bolnišnice v Moš, 12.30 Anna Petarin iz bolnišnice Janeza od Boga v cerkev v Stražicah in na glavno pokopališče.

Sindikat CGIL vložil ovadbo na sodišču

Sindikat uslužbencev na področju javnih storitev CGIL je razpravljal o najnovejšem zapletu v zvezi z odpadki. Sprejel je tudi nekaj odločitev. Tako je posebnem pismu občini in podjetju, ki upravlja napravo za sežiganje opozoril na pomanjkljivo nadzorstvo glede vsebine posod z odpadki in glede morebitnih poškodb posod samih. Ovadbo v tem smislu so poslali tudi pristojnim sodnim organom.

Sindikat ugotavlja, kako prav zadnji zaplet dokazuje enostranskost take odločitve, upravitelj goriške občine, ki je v nasprotju s koristmi celotne skupnosti na Goriškem. Pokrajinski načrt za uničevanje odpadkov je običal na mrtvi točki, prav tako pa tudi predlog sindikalnih organizacij o preureditvi službe pobiranja odpadkov v pokrajinskem merilu, pri čemer naj bi prav Gorica odgrnila vodilno vlogo.

Vse je ostalo le pri zagotovilih in obljubah. Praksa je žal bistveno drugačna.

Ozadje dovažanja odpadkov iz bolnišnic Včeraj vroč dan v upravi družbe Saspi

V upravi upepeljevalnika za odpadke v goriški industrijski coni, na robu Sovodnj, so imeli včeraj naporen dan. Vest o vagonih pošiljki odpadkov iz bolnišnic, ki je prispela iz Sicilije je povzročila nekakšno verižno reakcijo občanov pa tudi upraviteljev, zlasti goriških.

Vemo za primer občana, ki je prišel osebno protestirati in je hotel vedeti resnico iz prve roke. Zganili so se kot kaže tudi predstavniki sil javnega reda in se včeraj kar dvakrat zglasili v uradih družbe Saspi v industrijski coni, spraševali po dokumentih, ki so spremljali dva železniška vagona z odpadki in, kakor smo izvedeli iz zanesljivih virov, so se zanimali tudi za stanje posod v katerih so bili odpadki spravljani.

Že včeraj je o zadevi razpravljal sindikat delavcev v javnih storitvah CGIL ter o tem vprašanju zavzel zelo jasno in obenem odločno stališče, o čemer sicer poročamo na drugem mestu.

V pogovoru z geometrom Sforzino, uslužbencem družbe Saspi, ki upravlja objekt pri Sovodnjah (lastnica je namreč Goriška občina) smo dobili potrditev, da so v upepeljevalniku v zadnjih nekaj dneh uničili okrog 90 stotov odpadkov iz bolnišnic, v glavnem izven goriške pokrajine, če upoštevamo dejstvo, da goriška KZE okrog 20 stotov odpadkov dnevno vozi v Trst (menda zaradi ekonomske računanice, ker da je strošek uničevanja tako precej nižji).

Sežiganje poteka v skladu s predpisi. Zakon omogoča uničevanje posebnih odpadkov skupaj z navadnimi. Ni sicer zakonskega določila, ki bi omejevalo ali določalo količino. Obstaja pa tehnično navodilo specializirane podjetja, ki priporoča, da je za optimalno delovanje peči za sežiganje primerno dodajanje kakih desetih odstotkov odpadkov iz bolnišnic.

V zadevi pa družba Saspi, in to velja posebej poudariti, nima pravzaprav opravka, ker na osnovi pogodbe le upravlja napravo. Za dovažanje odpadkov iz bolnišnic se je dogovorila goriška občina. V upepeljevalniku morajo te odpadke sprejeti, če so opremljeni s predpisanimi dokumenti, emabalirani na po zakonu določen način. Prav glede tega je menda prišlo pred kakšnim dnevom do težav. Včeraj pa so vagonsko pošiljko kar neposredno prepeljali s postaje v upepeljevalnik. Občina je konvenciji sklenila zato, da bi krila zelo visoke stroške režije, po namestitvi elektrofiltra, ki požira ogromno elektrike (plačuje pa jo občina direktno) in po visokem strošku za odvažanje in odlaganje pepela (okrog 3,5 stotov na dan).

Če upoštevamo še podatek, da je izpadel dohodek, ki ga je občina prej dobivala od goriške KZE (nekaj nad 300 milijonov lir letno) za uničevanje odpadkov iz bolnišnic, je jasno, zakaj je ista ustanova sklenila dve pogodbi s podjetjema Volpato in Spiga za dovažanje posebnih odpadkov.

Protest goriških policistov zaradi pokola v Palermu a tudi zaradi lokalnih problemov

Zakaj so na kvesturi računalniki še v embalaži?

Tudi goriški policisti so včeraj s tiho demonstracijo pred prefekturo izpričali jezo in obup zaradi občutka nemoči po ponovnem pokolu petih kolegov v Palermu. Več desetih agentov in funkcionarjev (na sliki - foto Marinčič) - vsi, ki so bili takrat prosti službe - se je zbralo na poziv zveznega sindikata SIULP ter avtonomnih sindikatov SAP in LISIPO. Navzoči so bili trije pokrajinski tajniki navedenih sindikatov Enzo Valente, Pierino Miccoli in Mario De Marco, solidarnost delavcev vseh strok pa so prišli izpričati tudi pokrajinski tajniki zvez CGIL, CISL in UIL Bon, Brancati in Snidero. Mnogi policisti so na rokavih imeli črn trak v znak žalovanja.

Vendar ni šlo zgolj za žalovanje. Ob ganjenem spominu na pet žrtvovanih kolegov so tajniki treh policijskih sindikatov na letaku in v pogovoru z novinarji nakazali vrsto konkretnih zahtev po reorganizaciji varnostnih sil. V pogovoru so nam Valente, Miccoli, De Marco ter član vodstva sindikata SAP Giovanni Marras navedli kopico odprtih vprašanj, začevši seveda s tem, ali ima še smisel varovati ogrožene osebnosti s policijskimi agenti, ko je jasno, da ti ne morejo ničesar in postanejo še sami žrtve krvoločnih zločincev.

Mnogi policisti so zaradi tega

obupani. Glasnik najbolj skrajnih zahtev je sindikat LISIPO: treba je razglasiti, pravijo, vojno stanje na Siciliji in še v kaki ogroženi deželi, vojaško zasesti in nadzorovati ta ozemlja, uvesti vojaški kazenski zakonik (vključno s smrtno kaznijo) itd.

Večina policistov sicer ne naseđa (vsaj zaenkrat še ne) tem totalitarnim skušnjavam, ki se zdijo prej izraz obupa kot pa trezne presoje. Za učinkovit boj proti organiziranemu kriminalu je prej kot vojska potrebna visoko profe-

sionalna, prožno in obenem učinkovito organizirana policija, sodelasno trdijo predstavniki sindikatov SIULP in SAP.

Glede tega pa imajo policijski sindikati, neglede na medsebojne razlike in tudi kar zadeva krajevno stvarnost, marsikaj povedati. Orestisti se je treba toge birokratske logike, ki se z notranjega ministrstva širi vse do perifernih enot policije: okrepiti je treba preiskovalne strukture (leteče oddelke in DIGOS), z ministrstva pa še vedno prihajajo direktive o pripravnosti iz-

vidnic na teritoriju. Te, pravijo policisti, so bile učinkovite proti terorizmu v 70. letih, ne pa proti organiziranemu kriminalu 90. let, ki prede svoje mreže izza udobnih pisalnih miz v skrivnih uradih. Potrebni so sposobni preiskovalci in nove metode dela bolj kot patrole po mestnih ulicah. Problemov pa je še in še, začetni s večnim vprašanjem sodelovanja med policijo in karabinjerji, ki je prepuščeno dobri volji posameznikov, medtem ko so si vrhovna poveljstva konkurirala. In še: zakaj policija ne more razpolagati z varnimi frekvencami za tajno medsebojno radijsko komuniciranje? Zakaj so na kvesturi v Gorici računalniki še vedno v embalaži in čakajo na vzpostavitev priključkov? Zakaj policijske sile (vse) razpolagajo le z eno vrsto orožja, ki je v nekaterih pogojih učinkovito a v drugih ne?

Morda zato, ker o vsem odločajo ljudje, ki so jim stvarne potrebe tuje. Dovolj torej z birokracijo in odločanjem v ministrskih kabinetih, ki so tako daleč od stvarnosti, da so za deset in več let zaostali za kriminalom, ki se neprestano razvija. »Policijo policistom« je geslo, v katerega so policisti strnili svoje zahteve. Zato da bi bili bližji ljudem, ki zahtevajo varnost in učinkovitost a ne za ceno svobode in demokracije.

V italiji izšli dve knjigi o tragičnih dogodkih pred 47 leti

Uporaba prvih atomskih bomb: Pričevanje in svarilo udeležencev

V drugi polovici julija in prvi polovici avgusta pred 47 leti, ko se je večji del sveta komaj otresel večletne mučne more in se oddahnil od strahot druge svetovne vojne, se je dogajalo nekaj, kar je bilo še grozotnejše od štiriletnega brezumnega divjanja smrti in kar bo v zgodovini človeštva označeno kot začetek atomske dobe. Tistega poletja, radostnega in tragičnega hkrati, so se človeku odprle nove, komaj slutene možnosti uporabe jedrske energije, hkrati pa ga postavile pred neverjetne moralne dileme in preizkušnje. Naneslo je, kot je pogostokrat naneslo v zgodovini, da so se človeški razum, znanje in duh v enem najbolj tragičnih trenutkov vpregli v voz uničevalnih potreb časa. Tako je znanost tistega časa povila v ameriški puščavi strahotno uničevalno orožje - atomsko bombo. 17. julija 1945 so jo prvič preizkusili v območju Alamogorda, dobre tri tedne kasneje (8. avgusta 1945) pa ugotavljali njene pošastne učinke na živih ljudeh v Hiro-

šimi in Nagasakiju na Japonskem. Z odkritjem atomskega orožja se je v človeštvo zaril tudi nov strah, ki je v vseh teh letih marsikaj bistveno spremenil v človeški zavesti, a ne da bi s tem spremenil tudi človeka samega.

Na te datume opozarjamo tudi zato, ker sta pred kratkim izšli v Italiji dve zanimivi knjigi, ki nekako iz prve roke pričata o takratnih dogodkih, istočasno pa izpričujejo skrb, ali bo znalo človeštvo potegniti iz tragične izkušnje preteklosti pametne zaključke. O prvi eksploziji atomske bombe pri Alamogordu pripoveduje Victor Weisskopf v svoji avtobiografiji »Radosti izuma«, ki je izšla pri Garzantiju na 381 straneh, o njeni prvi uporabi na živih ljudeh pa pripoveduje Claude Eatherly v knjigi »Pilot Hirošime«, ki jo je izdala založba Linea d'ombra. Oba sta bila med protagonisti tistih dogodkov. Weisskopf je fizik svetovnega slovesa, ki je tedaj sodeloval pri »projektu Manhattan« in

je skupaj z Enricom Fermijem sodeloval pri izdelavi prve atomske bombe ter prisostvoval prvemu eksperimentu v puščavi Alamogordo. Eatherly pa je bil tekaški pilot, ki je dal povelje za spust atomske bombe na Hirošimo in mu je to dejanje nakopalo neverjetne občutke krivde.

Knjiga »Radosti izuma« prinaša podroben opis trenutkov eksplozije prve atomske bombe, je pa predvsem zanimiv avtoportret humanističnega znanstvenika, za katerega se ljubezen za fiziko spaja z ljubeznijo za umetnost in v katerem se znanstvena strast prepleta s skrbjo za usodo človeškega rodu, ki mu je poveril pomembne in dokaj nevhvaležne naloge na političnem področju. Znanstvenik-humanist opisuje tudi razne zanimivosti v zvezi z dogodkom izpred 47 let. Neposredno pred eksplozijo so na primer vzvratno štetje neposredno prenašali po radijskih valovih. Namerilo pa se je, da so se povežali na valovno dolžino neke krajevne radijske postaje, ki je ravno v tistem trenutku oddajala valcer Čajkovskega. Tako sta se štetje in eksplozija spajali z njegovo glasbo. Veliko je v knjigi tudi spominov in anekdot na Fermija, ki je med drugim na pamet izračunal jakost eksplozije tako, da je vrgel v zrak koščke papirkov in na podlagi njihovega nihanja točno izmeril jakost prve atomske bombe.

Precej drugačna je pripoved pilota Eatherlyja, ki so ga občutki krivde privedli do poskusov samomora, kraje in ponarejanja menic, nato pa še v vojaško psihiatrično bolnišnico. Opomogel si je šele potem, ko si je začel dopisovati z dunajskim filozofom Guntherjem Andersom. Sad tega dopisovanja je knjiga »Pilot Hirošime«, ki je postala nekakšen simbol mednarodnih mirovnih gibanj, a je prinesla avtorju tudi vrsto hudih težav s strani vojaških oblasti. »Tehnicizacija obstoja je spreminila moralni položaj nas vseh«, je rečeno v nekem Andersovem pismu. »Tehnika je prispevala, da lahko postanemo nezavedno krivi. Vi (Eatherly) ste eden prvih, ki se je zapletel v krivdo novega tipa, v kakršno se lahko zaplete vsakdo izmed nas. Prav vam pa je pripadla funkcija predhodnika.« D.K.

glosa

jože pirjevec

Odločilna odjuga ki dobro obeta

Pred nekaj leti so v Kulturnem domu na Opčinah organizirali okroglo mizo, na kateri sta sodelovala tudi Alojz Rebula in Ciril Zlobec. Kot vemo, sta si oba pisatelja ideološko precej narazen, toda v enem sta se tisti večer le strinjala: v deveto nebo sta kovala kulturo, omalovaževalno pa govorila o politiki, kot o nečem, s čemer se ni prav spodobno pečati. Vstal sem in ugovarjal takemu odnosu do politike, ugotavljač, da moramo biti Slovenci na tem področju dokaj previdni v svojih izjavah, saj nikoli nismo imeli prave politične kulture. Ne govorimo torej o politiki slabo, dokler ne postanemo mojstri v tej umetnosti, ki je nismo znali ali mogli pravilno razviti. Kako naj bi jo tudi, ko pa smo bili pred prvo svetovno vojno nebolgli kot neizkušeni otroci, po njej pa v primežu dveh nasprotnih a vendar tako podobnih klerikalizmov: najpej cerkvenega potem pa partijskega.

Čepav je šel v zamejstvu razvoj po svoje, se tudi nam, kot ostalim Slovencem, v zadnjih sedemdesetih letih ni godilo dosti bolje. V dvajsetih in tridesetih letih smo bili v primežu fašizma, po letu '45 pa nas je oplazila hladna vojna in nas zamrznila v nasprotno tabore, med katerimi skoraj ni bilo možnosti za dialog pa tudi ne prostora za politično kulturo. V svojem ribniku smo živeli pod debelo plastjo ideološkega ledu in počeli napake, ki jih je danes kar težko razumeti. Kot somi v Prešernovem Krstu, smo se klali med sabo, pri tem pa pozabili, da imamo skupne interese, ki jih ne bo nihče ščitil, če jih sami ne bomo.

Dogodki zadnjih let so, zgledda, otopili tudi naš bivanjski prostor in vanj prinesli novega življa. Propad komunističnega imperija v srednji in vzhodni Evropi, zaton ideologij, osamosvojitve Slovenije, vse to ni moglo iti mimo nas brez posledic, katerih znake smo imeli

priliko zabeležiti prav v zadnjem času. Izvolitev Sama Pahorja na listi Slovenske skupnosti je bila prva lastovka naše pomladi, kateri je takoj sledila druga: odločitev Miloša Budina in Ivana Bratine, da pri oblikovanju novega deželnega volilnega zakona s svojim »glasom« rešita Slovensko skupnost in ji zagotovita tudi v prihodnje, pa čepav v zvezi z kakšno večjo stranko, predstavništvo v deželnem svetu.

Odveč je ugotavljati, da bi za to morale poskrbeti politične sile, ki predstavljajo večinski narod. Vsi vemo, da bi tako zahtevale osnovne norme civilne družbe, od katere pa smo, na žalost, v Italiji še daleč. Ker pa so razmere takšne, kakršne so, se mi zdi gesta Budina in Bratine znak velike politične kulture, da sta se postavila po robu napotkom lastne stranke v korist naše skupnosti in v bran osnovnih manjšinskih pravic, sta dokazala, da je prišlo v naših vrstah do odločilne odjuge, ki dobro obeta. V majhnem prostoru, v katerem živimo, bijemo boj, ki presega nas same. Gre preprosto za vprašanje ali je mogoče živeti na istih tleh in govoriti različne jezike, imeti različne tradicije in drugačno zgodovino. Je v teh krajih prostor za etnični pluralizem ali moramo eni zatajiti sami sebe, zato da bodo lahko drugi živeli. Mi trdimo, da je to mogoče in prav, ne najdemo pa pri večinskem narodu dosti posluha za naše teze. Sedaj smo končno razumeli, da moramo biti med sabo enotni, če hočemo v svojem civilizacijskem naporu kaj doseči. Razumeli smo, da je politika umetnost, ki teži k doseganju konkretnih koristi, in da stoji v skali teh vrednot nad lojalnostjo do lastne stranke tista, ki govori o narodnostni enakopravnosti. Skratka, zastavili smo pogoje za politično kulturo, ki ne bo ostala brez rezultatov, če jo bomo znali pravilno gojiti še naprej.

Nagrado Ischia za novinarstvo bodo podelili Demetriju Volčiču

Demetrij Volčič je zmagovalec letošnje mednarodne nagrade »Ischia«, ki jo posebna žirija podeljuje za dosežke v novinarstvu. Volčič je že 25 let dopisnik italijanske radiotelevizije iz tujine, zlasti iz držav vzhodne Evrope in iz Moskve, kjer je bil priča propada komunističnega režima in razkroja Sovjetske zveze. Pred nedavnim je pri založbi Mondadori izšla njegova knjiga »Moskva, dnevi konca«, v kateri je objavil svoje pričevanje o propadu sovjetskega imperija, kakor ga je sam doživljal in o njem seznanjal italijansko javnost v svojih zelo kvalitetnih televizijskih reportažah. S svojim dopisniškim delom se je v Italiji uveljavil kot eden najboljših poznavalcev nekdanje sovjetske in današnje zapletene ruske stvarnosti.

Mednarodno nagrado za novinarstvo '92, ki jo prireja

Kulturno združenje »Giuseppe Valentino«, bodo Volčiču slovesno podelili 12. septembra v Lacco Ameno, kjer bo v ta namen posebna prireditev, ki jo bo vodila znana napovedovalka Milly Carlucci. Nagrado mu bo izročil italijanski zunanji minister Vincenzo Scotti. Ob tej priložnosti bodo podelili tudi priznanja vsedržavnega sindikata filmskih novinarjev ter priznanja za zasluge v gospodarstvu in turizmu. Na filmskem področju bosta nagrajena Gianni Amelio in Enrico Lo Verso za film »Tat otrok«, ki je bil nagrajen tudi na zadnjem filmskem festivalu v Cannesu.

Žirijo Nagrade »Ischia« za novinarstvo so med drugimi sestavljali odgovorni urednik dnevnika »Il Mattino« Pasquale Nonno in poverjeni upravitelj bančnega zavoda Banco di Napoli Ferdinando Ventriglia.

Nepoznavanje slovenskega sveta je bilo značilno tudi za Umberta Sabo in Scipia Slataperja

Slovenci v literaturi italijanskega Trsta

MARIJA PIRJEVEC

Za tržaškega pesnika Umberta Sabo (1883-1957), ki se je pojavil na literarnem prizorišču v prvi polovici stoletja, so Slovenci narod brez prave kulture, družba v povojih, ki ji ne gre posvečati posebne pozornosti. Dovolj je, da omenimo eno njegovih drobnih pripovedi A Trieste - avtor jih imenuje »raccontini« - v kateri govori o nekem slovenskem proznem tekstu, ki ga je prebral v italijanskem prevodu. Čeprav gre za eno najbolj znanih Cankarjevih novel - za Hlapca Jerneja - se Saba ob njej pomudi le mimogrede, predvsem zato, da obsodi »mladi nacionalizem« slovenskega dekleta, ki mu je dalo v branje to, po njenem »najpomembnejše delo, kar jih je bilo kdaj napisanih na svetu«. Pesniku se ob tej priložnosti niti ni zdelo vredno pobližje spoznati sodobnega slovenskega pisca, čigar imena si pravzaprav sploh ni zapomnil, temveč je opravič z njim »kratko, a zgovorno pripombo,« češ da je na svetu veliko del, ki so prav tako lepa ali še lepša od tega. Čeprav je na drugi strani tudi res, da je Saba podobno kot že Vivante (1869-1915), v svojih člankih večkrat pisal v prid narodnostne sprave med Slovenci in Italijani ter se odločno postavil proti vsakemu nacionalizmu in rasizmu. Njegovo humanistično prepričanje, da je treba vsakršno rasno sovraštvo brezobzirno preganjati, je povzročilo v Trstu, ko ga je izpovedal na glas, val protestov in kritik, ki so rahločutnega pesnika izredno potrl in zbegali.

Poleg pisatelja in pesnika judovskega rodu, ki se hoče povsem vključiti v italijanski kulturni krog, srečamo v Trstu še drug tip umetnika, ki v svojem bivanjskem jedru nosi prvine slovenskega izvora. To dejstvo ga sili, da nenehno išče svoje korenine, čeprav se pri tem počuti nekoliko nelagodno, kakor da bi počenjal nečedne stvari in kalil kristalno čistost svojega italijanstva. Zato mora to svoje italijanstvo poudarjati kot eksistencialno dimenzijo, ki nima samo etične, temveč predvsem kulturno in civilizatorično vsebino. Prvi in najbolj znani predstavnik tega tipa tržaškega umetnika je Scipio Slataper (1888-1915), človek z latinskimi imenom in slovanskim priimkom, ki je kot prostovoljec v italijanski vojski padel na soški fronti in si tako zaslužil zlato medaljo za hrabrost. V svoji pesnitvi v prozi Il mio Carso (1912), ki je bolj kot povest avtorjeva osebna izpoved, sreča Slataper med sprehodom v okolici Trsta slovenskega kmeta, ki v burji in mrazu pase svoje štiri krave. V navalu rousseaujevske vzhicenosti nad dobrim divjakom si predstavlja z višine svoje italijanske kulture, ki pa jo obenem čuti že uvelo zaradi njene popolnosti, kako bo tega »barbara«, tega »mongola« popeljal s seboj v mesto in na širna polja ter ga postavil za gospodarja nad bogastvi sveta: »S'ciavo, hočeš iti z menoj? Postavil, te bom za gospodarja nad širnimi planjavami ob morju. Daleč je naša ravnina, a morje je bogato in lepo. In ti moraš postati njen gospodar. Zakaj ti si Slovan, sin novega plemena«.

Ta slavna epizoda (slavna vsaj v Trstu) nosi v sebi biblijske odjeke, ki so jih kritiki

Scipio Slataper

spregledali, saj je očitno njeno sorodstvo s pripovedjo o hudobnem duhu in njegovih poskusih, da spravi Kristusa v puščavi v skušnjava. Ker govori Slataper v svojem monologu bolj kot kraškemu kmetu Slovanu, ki ga čuti v sebi kot krivdo in obenem tudi kot moč, je navedeni odlomek zgovorna parabola tragičnega položaja marsikaterga tržaškega intelektualca in njegove za-

vesti o grehu, ki ga je pahnill iz prvinske slovenske nedolžnosti v pregnanstvo italijanske kulture. Pri tem je vsaj za slovenskega opazovalca zanimiva nevednost, s katero pisatelj zaznava in opisuje slovanski svet. Predstavlja si ga v njegovih herderjanskih obrisih kot svet skromnih in dobrih pastirjev, hrabrih, čeprav divjih borcev, svet Marka Krajeviča in črnogorskih hajdukov. Gre skratka za repertoar, kakršen je bil v modi na Zahodu v času romantike in ga je Slataper, ne da bi se zavedal anahronizma, ponavljal s samozavestjo italijanskega intelektualca. In tako je zaznati v tekstu še drugo tragiko, poleg psihološke razklanosti, o katerih je bil govor, tisto namreč, ki raste iz ugotovitve, da ta italijanski intelektualec, ki hoče biti Italijan prav zato, ker hoče biti intelektualec, razkrije meje svoje kulture in vso svojo nemoč nasproti izzivom, ki sta jih Trstu ponujala prostor in čas.

Globoko nepoznavanje slovenskega problema je opazno tudi v pisanju drugega slovenskega Italijana s tržaškega literarnega Parnasa - Giannija Stuparicha (1891-1961). Tudi on kljub svoji globoki demokratični zavzetosti ni sposoben priznati, da je slovenski narod že konstituiran organizem, s svojo posebno kulturo in civilizacijo, kot tudi noče vedeti, da živijo Slovenci tudi onkraj kraške planote. »Slovenci« pravi Stuparich, »nosijo v sebi neko prirojeno hlapčevstvo, saj izhajajo iz neznanega in podjarmljenega naroda, tlačnega in vedno pripravljenega služiti gospodi, ki je močnejša in na višji civilizacijski stopnji od njih samih.«

(2-se nadaljuje)

Ivan Pregelj

TOLMINCI

XV.

Kakor nalašč!« je mrmral. »Vola so mi ukradli, pijano tolminsko kravo pa mi je nekdo odgnal.«

Zopet si je pomel roke oin sedel k mizi. Potem je našel krajec kruha, vzel nož in si od trde skorje drobno narezoval, ker ni imel zob, da bi grizel. Počasi je jedel. Potem je odprl v predal pod okensko polico in segel vanj.

»Hudič!« je zakrakal. »Kam sem pa potisnil?«

Vstal je in nemirno iskal. V obrazu se mu je zrcalila strašna osuplost. Zdajci se je sklonil in šel z vso glavo v predal. Potem se je zravnal in zblojeno iskal z očmi po mizi in po sobi. Noge so se mu začele šibiti, da je omahnil na stol, hropel in hlipal za sapo. Pa je planil kvišku in vzkliknil divje, hripavo:

»Galjot, Tonin! Samo delal se je, da spi. Pa me je okradel in šel.«

Kakor za smrt zadet je zastokal in začel begati po sobi, prijemaje se z obema rokama za glavo, kakor da je ponorel. Luč na mizi je ugašala, olje je pohajalo. Vzduh po kosteničevju je polnil izbo in dušil.

Nesrečni pilakar je planil pred hišo v noč. Bila je jasna, v mlaju in mrzla. Padla je bila prva slana. Jesenska. Ne tista, kakor v Jeruzalemu v noči na veliki petek, ko je Peter Kristusa zatajil...

*

Mohor Kacafura je sedel v pritlični biriški sobi, na levo ob glavnih vratih v grofovsko kancelijo. Zunaj se je mračilo in rosilo iz nizkih jesenskih megl. Bilo je prav občutno mrzlo. V sobi je bilo prijetno. Mohorja je vznemirjalo le to, da je bil vrč na mizi prazen, pa da ni imel človeka pri roki, ki bi mu stopil po nove pijače. Sam se ni mogel odločiti. Trgalo ga je v nogah. Pač pa je imel družbo, debelega Tonina. Pa ta je spal kakor klada in ga ni bilo zlepa zbuditi. Mohor se je polagoma vdajal v svoj položaj in se predal mislim, ki jih je naglas oblačil v samogovor.

»Moj ljubi Tonin!« je dejal. »Res ne vem, čemu te grof redi. Drugega ne delaš, kakor da spiš pa ješ.«

Tonin je posvarilo nevljudno preslišal. Mohor pa je učil:

»Kadar je človek v službi, ni da bi spal. Čujte in molite, stoji zapisano, zapomni si Tonin. V pogubo ti bo spanje.«

Tonin se je leno prevrgel.

»Pa spimo, nu, pa spimo!«, je menil nato Mohor, »dokler Mohor Kacafura bedi in čuje. Čuje,« je poudaril samozavestno. »Zato pa tudi ve, kaj se po Tolminskem godi. Kdaj je že povedal, da se na Tolminskem nekaj kuha, pa je to reč sodnik šele zdaj uganil.«

Obstal je igralsko sredi sobe in se široko zasmejal.

»Haha! To kolnejo, ko jih globimo. Naj! Mohor Kacafura, ti veš, da je tako v redu. Naj kolnejo!« Kadar bodo molili, tedaj bo zares.«

Pa se je birič vznemiril in udaril s prstom po čelu.

»Stoj, Mohor, Da so začeli moliti, praviš? Hudič jih vzemi!«

Mohor se je razburil in začutil, da ne more več krotiti svoje sle po krepkem požirku. Nevljudno je začel buditi Tonina.

Ilustriral Klavdij Palčič

»Klada, vstani, gospod grof,« se je lagal.

Tonin se je dvignil s klopi in zijal. Še nekaj časa je trajalo, preden ga je Mohor iztreznil za svoj namen. Tonin je odšel nekam potuhnjeno. Mohor je čakal, Tonina pa od nikoder. Mohor je nestrpnost oprezoval skozi okno. Potem je vstal in šel ven. Pa je našel, da je Tonin pustil vrč na klopi pred vrati.

Do peklà je tedaj preklel biriča, ki mu je bil odnesel denar.

Spazil je staro grajsko dekle. To je poslal Mohor po vino. Prinesla mu je, da je poplaknil svojo jezo z dvakrat plačano pijačo.

Zunaj mimo je šel neki moški. V mraku ga je zamenjal Mohor s Toninom in planil k oknu. Pa je videl, da je le kmet Bizalj, tisti, ki so ga bili poleti obdolžili, da je posekal prekle v prepovedancu. Ta čas je imel kmet prav tako ihto v sebi kot Mohor. V petih mesecih je še ni bil pogoltnil ne splaknil.

»Kozariščan,« se je zadril nejevoljno Mohor, »ali ne znaš iz Tolmina domov? Si že spet popival pri Defacisu?«

»Nisem za svoje,« je prečudno svobodno odvrnil Bizalj. »Pilakar Lapajne napaja Tolmin.«

»Pilakar Lapajne?« je zazijal Mohor in vzkliknil jezno: »Lažeš se, kakor si dolg in širok.«

»Pa vstani in pojdi gledat,« je dejal Bizalj, »ali pa Tonina vprašaj, ki ga je kmet že pod mizo opil.«

»Tonina bom jaz za ušesa, gledat pa ne grem. H grofu pač,« je dejal Mohor, »da bo vedel, kako smo na Tolminskem še bogati, pa kolikor so vredne tolminske pritožbe, da crkamo od lakote.«

»Saj crkamo res,« je rekel Bizalj, »zato pa naj gre še rep, kamor je šla krava. Amen!«

»Lepa molitev!« se je zasmejal tedaj Mohor in začel dražiti domačina:

»To mi povej, Kozariščan! Ali je res, da ste se Tolminci odvadili kleti pa da zdaj molite.«

»Molimo,« je menil kmet. »Bog vendar ni birič.«

»Je li? Pa svetnico imate na Modrejcah, Šembiljo, ki naprej vidi?«

»Vidi, Bog se je usmili Polone,« je povedal Bizalj.

»Ali je res prerokovala, da se bo sit birič v spanju zadušil? Koga je le videla? Mene?« je zbadljivo vprašal Mohor.

»Morda je tebe in še druge,« je odvrnil Bizalj, pomežiknil porredno in šel.

»Tako,« se je razjadal Mohor, »to se pravi spoštovati gosposko? Boš kmalu ponižnejši, loputnik⁽²⁾ ti, in boš. Taka predrznost! Pa meni v obraz! Kakor da jih nisem učil, kako je prav. In še nedavno sem tako lepo povedal, da gosposka ni krivična pa da rada škodo povrne, če se skaže, da je prav, in se je res skazalo tako. Zdaj veš, Mohor, kaj je hvaležnost.«

Le polagoma se je birič umiril. Medtem se je znočilo. Stara dekla je prišla z lučjo in večerjo. Tonina še ni bilo. Mohor se je začel uverjati, da ga še ne bo.

»Kar nič ne čakaj! Pojdi pa zapri vrata,« je vedel ženski. »Naj pa v dežju in mrazu prenoči. Naj bedi zunaj, ko ga iz krčme vržejo, sneduh, in jutri bo govoril gospod grof.«

Dekla je šla zapirat, Mohorju je odleglo. Maščeval se je in bal le še tega, da bi Tonin ne ostal vso noč v gostilni na suhem. »Ne bo,« si je dopovedoval, »pije že in spi, a da bi službo tako pozabil, da bi domov ne znal, se še ni zgodilo.« Upihnil je luč in legel. Ni spal, napeto je poslušal, kdaj pride Tonin pa bo trkal

in hotel pod streho. »Ne bom odprl pa ne bom,« je mrmral Mohor in šel po ključ od vrat, da bi Toninu kdo drug ne odprl. Potem se mu je začelo dremati. Uspaval ga je enakomerni šum dežja, ki je ploskal v mlako pred hišo. Zaspal je, dokler ga ni zbudilo trkanje na oknu. »Aha,« je dejal sam pri sebi, »si se vrnil, Tonin? Le trkaj, Tonin. Pa je pisano, Tonin, da trkajmo, pa nam bodo odprli. Tebi pa nocoj ne, Tonin! Zaradi vina, ki sem ga plačal, pa ti izpil. Lahko noč, Tonin!«

Še nekaj šumov je slišal nato Mohor, potem je vse utihnilo. Birič se je obrnil sam s seboj zadovoljen na ležišču in zaspal. Prijetne sanje so ga zazibale. Bilo mu je, da je mlad in da hodi z lepo gospodično Marjuto, tisto, ki je pozneje vzela dacarja Bašina. V sanjah se je zdaj spovarčalo Mohorju tako, kakor je sam želel nekoč. Ne on gospodični, Marjuta je dvorila njemu, ki je zato občutil skromno o sebi in povedal:

»Troppo onorevole per un Tolminotto semplice, troppo onorevole, signorina...«⁽³⁾

Prebudil se je s prvim dnem. Noga ga ni več bolela. Toplota je bila vzela trganje. Oblekel se je in zlezal v gorke suknene čevlje. Stopil je k oknu. Zunaj mimo so šle domače ženske k zgodnji maši. Na klopi pod oknom je ležal Tonin. Mohor je tedaj odprl okno in segel oprezno Toninu za ušesa.

»Tak si torej, moj ljubi Tonin!«

Ko je Mohor izpustil, je padla Toninu glava težko nazaj na kamnito klop. Telo je zdrknilo mrtvo na tla.

»Sveta Mati, takega spanja pa še ne,« je zamrmral Mohor. »Ali pa je od pijače tako trd,« je ugalbal nato ne brez škodoželjnosti:

»Takó, tako Tonin! Snoči sem govoril jaz, danes bo gospod grof. Dran, dran!«

Vstal je, odprl vrata in hitel. Za tri korake pred ležecim je obstal, si položil roke v bok in zaklical uradno:

»Siamo pronti, signor Barlecco!«⁽⁴⁾ Dran, dran!«⁽⁵⁾

Tonin se ni zganil. Zdajci je opazil Mohor njegove izbuljene in steklene oči v sinje podplutem obrazu. Pod odpetim ovrtnikom je zagledal na vratu krvavo podplute lise, odtise nekakšnih strašnih krempljev. Tedaj je Mohor odskočil in kriknil:

»Hudič ga je!«

Troje ženič je podvizalo mimo v cerkev na Ilovici, od koder je bilo čuti jutranji zvon. Na biričev klic so stopile iz megle, ki je ležala gosta iz mrzla. Ko so zagledale mrtvega, so zavreščale in pobegnile. Že blizu cerkve jim je stopil na pot suhoten človek, ki je bil ves premočen in je drgetal od mraza. »Pilakar Lapajne s Šentiviške gore,« ga je spoznala ena izmed ženic in povedala svojstveno nepočakano:

»Hudič je zadušil biriča.«

»Aaaa?« je zahropel moški in se potoglav opotekel po poti.

»Jezus Marija,« se je tedaj spomnila ženica. »Kraguljeva teta na Modrejcah je povedala in res se je zgodilo.«

Lapajne se je le suhotno zasmejal. Skranje so mu drgetale. Potuhnjeno je zavil proti Volčam, v meglo, ki je bila tem gostejša, čim nižje je bil. Vso pot do Mosta čez Kozarišče ni srečal žive duše. Z Mostu ni zavil čez Bačo, marveč čez Laze.

Uro pozneje je poslal tolminski sodnik Locatelli⁽⁶⁾ posebnega sla v Gorico h grofu. Poročal je o Toninovi smrti. Še istega večera je prišel grof sam v Tolmin.

Kamrarji in hlapci

Grof Anton Jakob se je mudil v Tolminu teden dni. Tedaj ga je nujno vabil goriški glavarjev namestnik v Strassoldo, naj se udeleži važne seje deželnih stanov.

Grof Anton Jakob si je bil dal v Tolminu pokazati blagajniške zapiske in je neprenehoma računil od zore pozno v noč. Ko je moral v Gorico, je odložil obravnavo s kmeti, ki jim je bil pritožbo prestregel, in poklical predse sodnika. Opomnil ga je, naj bo strog, a naj pazi, da ne bo razburjal ljudi. Povedal je, da mu je pritožba tlačanov v enem oziru dobro došla: s prisego bo lahko pričal pred stanovi, da Tolminci dejansko niso uporni, če ne plačujejo Gorici davka na meso, ker so res od sile ubogi in ne gre napenjati loka do skrajnosti. Kakor mu je svetoval sodnik, je povišal plačo oboroženim biričem, tri ali štiri davčne sluge je kaznoval, ker se je skazalo, da so res izsiljevali od ljudi denar zase. Zapodil jih ni, ker mu je sodnik tako svetoval, češ da bi utegnili napraviti poslej več škode. Naročil pa je, naj se oškodovancem stori pravica.

(se nadaljuje)

(1) Naj kolnejo! (1. opombo k str. 35: in bo takrat gorje galjotom).

(2) Loputnik: razgrajč, kričac (Pleteršnik).

(3) Troppo onorevole per un Tolminotto semplice...: preveč časti za preprostega Tolminca, preveč časti, gospodična.

(4) Siamo pronti, signor Barlecco: smo naréd, gospod Barlecco.

(5) Dran, dran: Po njem!

(6) sodnik Locatelli: ime je zgodovinsko in ga najdemo pri Rutarju (Zgodovina, str. 145).

Na včerajšnji, 17. etapi francoske kolesarske dirke Slavje domačina Colottija

MONTLUCON — Enaintridesetletni Francoz Jean Claude Colotti je zmagal na včerajšnji, 17. etapi francoskega toura.

Včerajšnja etapa se je razživela že v uvodnih kilometrih, ko je nepričakovano »potegnil« sam Indurain (!), ki mu je sledil Chiappucci. Obema so se pridružili še Francoz Colotti, Belgijec Sergeant in Nizozemec Maassen. Chiappucci in Indurain sta nato pustila trojico, da si prisluži nekaj slave pred TV kamerami. Trije kolesarji so vozili složno več kot 100 km, nakar sta se začela Sergeant in Maassen pripraviti. To pa je izkoristil Colotti, ki je tako pobegnili obema, vozil sam več kot 40 km in povsem zaslužen dosegel svojo »življenjsko« zmagalo.

Glavnina, z rumeno majico in Chiappuccijem, je privzela v cilj z več kot 16 minut zaostanka. Na skupni lestvici pa temu navkljub ni prišlo do bistvenih sprememb in bržkone tudi danes ni pričakovati presenečenj, saj bo na sporedu položna etapa, kot nalašč za sprinterje, ki pa doslej na touru preprosto niso imeli možnosti, da bi se izkazali.

Vrstni red 17. etape (La Bourboule - Montlucon, 212 km): 1. Jean Claude

Colotti (Fr) 4.34'55" s poprečno hitrostjo 41,248 km na uro; 2. Maassen (Niz) po 3'31"; 3. Sergeant (Bel), 4. Louviot (Fr) po 8'34"; 5. Nulens (Bel), 6. Lilholt (dan) po 15'43"; 7. Museeuw (Bel) po 16'15"; 8. Van Poppel (Niz), 9. De Clercq (Bel), 10. Jalabert (Fr) in vsa glavnina.

Skupni vrstni red: 1. Miguel Indurain (Sp) 84.49'10"; 2. Chiappucci (It) po 1'42"; 3. Hampsten (ZDA) po 8'07"; 4. Lino (Fr) po 9'22"; 5. Bugno (It) po 10'09"; 6. Delgado (Sp) po 11'50"; 7. Breukink (Niz) po 15'54"; 8. Perini (It) po 15'56"; 9. Roche (Ir) po 17'12"; 10. Vona (It) po 19'22.

Odbojarski štart bo 20. septembra

RIM — Odbojarski prvenstvi A-1 in A-2 lige se bosta začeli 20. septembra, konec regularnega dela pa bo 21. marca, štiri dni zatem se bo začel boj v play offu. Na sedeži združenja prvoligašev so tudi sestavili koledar prvenstev.

Sporod 1. kola v A-1 ligi je sledeč: Panini Modena - Sisley Treviso; Sidis baker Falconara - Maxicono Parma; Mediolanum Milan - Venturi Spoleto;

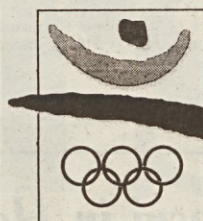
Lazio Roma - Gabeca Montichiari; Petrarca Padova - Aquater Brescia; Jockey Schio - Ravenna; Centro Matic Prato - Alpitour Cuneo.

Na jadrlnem »giru« slavje Albatrosa

GENOVA — Furlanska posadka Friuli Albatros je zmagovala 4. jadrlnega krožnega tekmovanja po Italiji, ki se je končalo včeraj v Genovi. Sedmo mesto je osvojil tržiški Italmec, tržaški Lisinco pa je bil deseti. Zmagovalcem je čestital tudi deželni odbornik za šport Adino Cislino.

V Argentini vodita Auriol in Sainz

TUCUMAN — Na 12. avtomobilističnem rallyju po Argentini, osma preizkušnja letošnjega svetovnega prvenstva, sta najbolje začela Francoz Didier Auriol (lancia martini) in Španec Carlos Sainz (toyota). Po treh posebnih vožnjah prve etape, ki se je končal pozno ponoči, sta imela 46" prednosti pred Argentincem Recaldejem (alncia martini) in 58" pred Italijanom Fioriom (lancia delta).

barcelona '92 -2

Neskončna zgodba

Mednarodni olimpijski odbor se glede nastopa športnikov iz ZR Jugoslavije nikakor ne more odločiti. Tudi včeraj o tem vprašanju ni izrekel končno besedo, po novem naj bi to storil danes. Generalni direktor MOK Francois Carrad je dejal, da so jugoslovanski olimpijski odbor seznanili s sklepom komisije za sankcije pri Varnostnem svetu OZN, ki dopušča nastop posameznikom, a ga prepoveduje za ekipe. Na potezi je zdaj znova Beograd.

»Jutri (danes, op.ur) bomo vprašanje o Jugoslaviji rešili globalno, tudi kar se tiče športnikov iz Bosne in Makedonije«, je še dejal Carrad.

MOK je vsekakor potrdil sklepe OZN in jugoslovanska moštva že izključil iz iger, s tem, da je včeraj uradno povabil k sodelovanju italijansko žensko košarkarsko reprezentanco, vaterpoliste CSFR, rokometiške Islandije in rokometiške Norveške.

Pomagajte Sarajevu

Župan norveškega mesta Lillehammer, kjer bodo prihodnje zimske olimpijske igre, je pozval vse kolege iz nekdanjih in bodočih mest, gostitelj zimske in poletnih iger, naj aktivno pomagajo Sarajevu. Da ne bi ostalo le pri besedah, je mesto Lillehammer izrazilo pripravljenost po nujenju zatočišča 250 beguncem.

Promocija Slovenije

Člani slovenske olimpijske odprave so v Barcelono odpotovali z zajetno zalogo izvodov brošure, v kateri so zbrani vsi podatki o zdajšnjih slovenskih olimpijcih, pa tudi o vseh tistih Slovincih, ki so kolajne osvajali v dresu Jugoslavije in celo avstroogrskega imperija (Rudolf Cvetko). Zanimiv je podatek, da je Slovenec Leon Štukelj pri častitljivi starosti 93 let najstarejši živeči dobitnik olimpijskega zlata (Pariz 1924 in Amsterdam 1928). Brošura vsebuje tudi vrsto podatkov o Sloveniji in zgodovinski pregled do osamosvojitve. Skratka, gre za zelo koristen in praktičen pripomoček, ki bo nedvomno prispeval k promociji Slovenije in svetu.

Štáfeta ostaja doma

Seznam italijanskih udeležencev iger se je povečal še za dve enoti. Potem, ko sta na mitingih dosegli normo za Barcelono (sicer z vetrom v hrbtu), sta zeleno luč za nastop dobili

Brošura Slovenije

še skakalki v daljino Valentina Ucheddu in Antonella Capriotti. CONI pa ni ugodil prošnji atletske zveze, da bi med potnike za Španijo uvrstili tudi pripadnike moške štafeta 4x100 m. Pri FIDAL so predlagali, da bi štafetistom omogočili sodelovanje na OL, kljub temu, da tudi v Sestrieru niso razdajali pretekli pod 39", a CONI je odvrnil, da izjem men bodo delali.

Barcelona - obljubljena dežela za preprodajalce

Preprodajalci vstopnic v Barceloni nimajo težkega dela. Štiri Američane, ki so jih prijeli med prodajanjem po povečani ceni 1.200 vstopnic, so sicer kaznovali z globo, vendar pa so jih izpustili na prostost in so jim vstopnice tudi vrnil. Španski kazenski zakonik namreč zaplemba ne predvideva. Organizacijski komite iger je že zaglal vik in krik. Za zdaj brez uspeha.

Črncev je 10%

Južna Afrika ne bo nastopila pod svojo zastavo, v primeru zmage pa bodo za njene atlete zaigrali olimpijsko himno, ker vsi južnoafriški atleti se ne prepoznajo v zdajšnjih državnih simbolih, je dejal sam podpredsednik delegacije iz te države George Muleki. Južna Afrika sodeluje na igrah prvič od leta 1960. V odpravi je 95 tekmovalcev, od teh je temnopoltih le za deset odstotkov.

V soboto v Bazovici Zarja-Triestina

V soboto, 25. t.m. bo na bazoviškem igrišču že tradicionalno nogometno srečanje med domačim moštvom Zarje in Triestino, ki bo tudi letos nastopala v italijanski C ligi.

Že več let tržaško nogometno društvo igra svojo uvodno srečanje v sezoni na bazoviškem pravokotniku, saj Tržačani že več let začenjajo priprave na tem igrišču. Bazoviška Zarja se bo seveda za to srečanje primerno okrepila.

Med ljubitelji nogometa vlada za tekmo veliko zanimanje, saj bo to prvi nastop Triestine v tej sezoni in navijači tržaškega tretjeligaša bodo lahko поблиže spoznali nove »okrepiteve«.

Na sliki D. Križmančiča tržaški nogometaši med treningom v Bazovici.

iz planinskega sveta

Prečenje Ortlerja

Prečenje Ortlerja (Ortles, 3905 m) po grebenu Hintergrat, v sestopu pa po normalni smeri, je vse prej kot lahka visokogorska tura. Težave naj pričakujejo planinci, če niso večši samostojne uporabe cepina in derez v izmenjavi z lažjim plezanjem po kopni skali. Zamudno varovanje v navezi in slaba telesna pripravljenost udeležencev lahko močno podaljšata čas plezanja in ogrozita njihovo varnost, zlasti, če se vreme poslabša.

Minuli konec tedna je bilo vreme lepo, zato smo se lahko širše tržaški in koprski plezalci kljub počasnemu napredovanju predajali užitkom visokogorskega sveta. Gazeenje po snežnih razih in plezanje po vse bolj čvrsti in razčlenjeni skali je dobilo ostrino ob pogledih po prepadnih stenah obeh pobočij in okolice. Toplo vreme je po stenah in žlebovih pošiljalo plaz za plazom snega, ledu in skalovja. Grmenje je bilo še bolj srhljivo zaradi vrtnčenja meglic nizkih opoldanskih oblakov. Na grebenu smo bili povsem varni, ledni pozdrav pa smo s seraka nad nami dobili ob sestopu z vrha. K sreči z zamudo in bolj v slovo ter svatilo! Na sestopu smo pred »ferato« do končno spravili dereze, po zadnjih prijemih na dolgi železni verigi pa že v mraku odbrzeli v dolino.

V Soldo (1907 m) smo se vrnili sredi noči. Nad belimi vrhovi nas je pozdravljala luna in nam svetila zadnje metre poti, kot nam je pomagala iskat pot k grebenu na začetku vzpona. Visoko nad nami sta dve majhni lučki označevali domova začetka in konca prečenja: Hintergrat Hütte, ali postojanka Coston (2661 m) in koča Payer (3029 m). Med obema je kraljevala veličastna piramida Ortlerja. Srebrno pot po njenem obzorju smo srečno zaključili. Ali bo kdaj dovolj volje in moči za eno največjačnejših smeri v Alpah - Ortlerjevo severno steno?

Dolino Soldo in svet nad njo smo obiskali Tatjana Gvetri, ki je za alpinistični odsek SPDT organizirala izlet, in Peter Ražem, oba člana SPDT, ter koprski alpinistka Borut Slapernik in Jože Žumer. Zaradi poznega odhoda iz Kopra so se štirje koprski alpinisti vzpeli le do grebena.

JOŽE UMER

Pohod po Karnijskih planinah

Konec avgusta, in sicer od nedelje 23. do sobote 29. prireja SPDT teden-

ski pohod po Karnijskih planinah z vzponom na Coglians. Krožna tura se bo pričela v Ravasclettu in se tudi tam zaključila po obhodu Rauchkofla, vrha Timaua, prelaza Cason di Lanza in planine Tarodot. Vpisovanje na ZSSDI v uradnih urah, tel. 635627. Zaradi pomanjkanja prostora bomo podrobnejši program enotedenskega izleta objavili v prihodnjih dneih.

Telefoni v slovenskih planinskih postojankah

Nekatere slovenske koč končno razpolagajo z radijskim telefonom. Telefon deluje po sistemu Mobitel, ki so ga pred kratkim uvedli v Sloveniji za kar se je že dalj časa potegovala Planinska zveza Slovenije. Radijski telefon imajo sedaj Planinski dom na Kredarici, Planinska koča na Kamniškem sedlu in Prešernova koča na Stolu. Številke telefonov so: za Kredarico: 0609-611221, za Kamniško sedlo: 0609-611367, za Prešernovo kočo: 0609-611366. Za klic iz Italije je treba najprej zavrteti mednarodno klicno številko 0038 in izpustiti prvo ničlo. Primer: če se hočemo pozanimati, kakšno je vreme na Kredarici, ali rezervirati prenočišče za odhod pod Triglav, je treba zavrteti 0038-609-611221.

V kratkem bosta še drugi dve koči razpolagali z radijskim telefonom, postopoma pa bodo z radijsko telefonsko zvezo povezane še mnoge druge slovenske planinske postojanke. (L.A.)

obvestila

ZSSDI obvešča, da bo do 25. t. m. urad v Trstu zaprt.

ŠZ JADRAN obvešča vse zainteresirane za košarkarski tečaj v Poreču, ki bo od 10. do 17. avgusta za letnike od 1978 do 1981, da se prijavijo do petka, 31. t.m. na sedež Jadrana, v Prosvetnem domu na Optični, Ul. Riceratorio 1, vsak dan, razen nedelje od 10.30 do 13.00 (tel. 213403).

NAMIZNOTENIŠKI ODSEK ŠZ BOR sporoča, da bodo v Borovem športnem centru od 17. do 21. avgusta predprvenstvene priprave za novo sezono. Vabljeni stari in novi igralci. Prijave v uradnih urah na društvenem sedežu.

Krasovka Katja Milič z italijansko namiznoteniško reprezentanco v ČSFR »Bila sem na evropskem prvenstvu ...«

TOPOLČANY — Prijazno slovaško srednjeveško mestce, jugovzhodno od Bratislave s svetovno znano pivovarno, je bilo od 10. do 19. t.m. prizorišče 35. evropskega prvenstva v namiznem tenisu za mladinske kategorije. Predstavniki 36 držav (Anglija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Hrvaška, Irska, Isle of Man, Islandija, Izrael, Litva, Latvija, Luksemburg, Madžarska, Slovenija, Rusija, Škotska, Španija, Švica, Švedska, Italija, Turčija, Češkoslovaška, Bosna in Hercegovina, Liechtenstein) so konkurirali za zeleno mizo v ekipnem tekmovanju, tekmovanju posameznikov in v dvojicah.

Z italijansko reprezentanco je nastopila tudi mlajša Krasova pionirka Katja Milič. Njena bojazen, da bodo izbrali koga drugega in zaradi katerih ni mogla niti spati (kot je povedala sama), je bila odveč. Vsi njeni dobri rezultati na posameznem področju kot tudi uspešen nastop s Krasovo ekipo v drugi ligi v pretekli sezoni so bili kronani z vpoklicem v državno reprezentanco.

»Bilo je drugače kot na mednarodnih turnirjih. Konkurenca je bila zelo močna. Če bi morala igrati z zmagovalci, bi me verjetno pustili na nič«, je skromno izjavila po svojem nastopu. »Vendar sem zadovoljna, da sem nastopila na evropskem prvenstvu. Obklela sem dres Italije, predstavljala sem Italijo, a bilo mi je, kot da igram za svoje društvo, za Kras, ki me je »naredil«, kateremu vse dolgujem«, je še povedala 12-letna Katja Milič.

Nastop italijanske reprezentance je bil v končnem seštevku zadovoljiv. V primerjavi z lanskim so velik skok naredili mladinci; napredovali so za več kot deset mest. Mondello, Nuvola in Marzocchi so ekipno osvojili 10. mesto. Sicer pa je treba takoj poudariti, da je Rusija še zmeraj evropska namiznoteniška velesila. Pripadlo ji je prvo mesto pri mladincih, mladinkah in naraščajnikih ter drugo pri naraščajnicah. Za mesto više od lani so se povzpele mladinke. Končno peto mesto je zasedla

ekipa v postavi Pann, Negrisoli, Merenda.

Predstavnice Slovenije so bile druge, Nizozemske pa tretje. Na poziciji od 13. do 16. mesta je ekipa naraščajnikov Italije (Giardina, Piacentini) premagala Avstrijo in Švedsko in si izborila končno 13. mesto. V tej kategoriji so bili Danci drugi in domačini tretji. V ekipnem prvenstvu naraščajnic sta za Italijo v glavnem igrali Franchi in De Luginova (mlajši in starejši pionirji oziroma pionirke so nastopali v isti kategoriji), slednja s poškodovano roko. Katja Milič in Balbonijeva sta odigrali dve tekmi: z drugouvrščeno ekipo Rusije (prva je bila Romunija, tretje so bile domačinke) in s Finsko. Italijanske naraščajnice so v končni uvrstitvi zasedle dvanajsto mesto.

Med mladinci je naslov evropskega prvaka osvojil Samsanov (Rusija) pred Švedom Gustafssonom. Veliko presenečenje in fenomen italijanskih ping-pongašev Massimiliano Mondello je v Topolčanyh osvojil bron. Nuvola, Marzocchi in Moroni so izpadli že na začetku. Isto se je zgodilo tudi Merendovi in Pannovi; Negrisolijeva se je uvrstila med prvih 16 mladink. Zmagala je Romunka Cojocar, pred Rusinjo Kusch, tretje mesto sta si delili Pinter (Madžarska) in Delle (Nemčija).

Naraščajniki, oziroma naraščajnice Italije so se morali zadovoljiti le

z začetnimi nastopi - po prvem oziroma drugim kolu so bili izločeni. Pri fantih je zmagal Schröder (Nemčija). Pri dekletih je zopet slavila Rusija z Ganino. Katja Milič je imela nesrečen žreb. Že v prvem kolu se je srečala z močno domačinko Štrbinkovo 0:2 (-13, -12), ki je kasneje prišla med osem najboljših naraščajnic, potem ko je zelo tesno izgubila s kasneje tretjevrščeno Larse-novo (Danska).

V tolažilnem tekmovanju je prijetno presenetil Piacentini, ki je po težkih tekmah povsem zaslužen stopil na zmagovalno stopnico. Marzocchi je bil med mladinci tretji. Peto do osmo mesto so osvojili Merendova, Franchi in Giardina. Miličeva je bila uspešna v prvem kolu proti Luksemburžanki Heintzevi 1:2 (18, -20, -15), proti švedski igralki Fijalkowski pa je izgubila z 0:2 (-10, -11). Italijanska reprezentanca je nastopila tudi v vseh variantah dvojic, vendar brez vidnejših rezultatov.

Veliko športno doživetje se je za mlado Krasovo igralko Katjo Milič uresničilo. Še tri leta bo imela možnost, da nastopa na takih in podobnih prireditvah. Ali jo bodo ponovno izbrali, je odvisno od njenega dela in rezultatov. Sedaj pa lahko reče: »Igrala sem na evropskem prvenstvu«. (J.J.)

Turnir »S. Lorenzo«: poraz naših košarkarjev

V drugem dnevu košarkarskega turnirja »san Lorenzo« sta ekipi, v katerih so igrali naši predstavniki, izgubili.

Tako je Silp Centro Latte (Corsi 6 točk, K. Starc 16, Rauber 20, Čuk 16) izgubil moštvo Orologeria Rimini, s katerim uspešno igra tudi veteran slovenske košarke Polanec (15 točk), s 106:108.

Ekipa Ippodromo, pri kateri nastopa bivši borovec Arena (8 točk), pa je izgubila proti moštvu Man. Industriali s 76:91.

Naročnina: za Italijo mesečna 23.000 Lir - Letna naročnina za 1992 znaša 276.000 Lir. Poštni tekoči račun Založništva tržaškega tiska, Trst 13512348; za Slovenijo: mesečna 450 SLT (dnevna 22 SLT). Letna prednaročnina 5.000 SLT za iste, ki je poravnajo do 29. 2. 1992. Žiro računa 50101 - 601 - 85845, ADIT Sežana - Partizanska 75 a, telefon 067/73360; Fax 067/72441.

Oglas: 1 trgovski modul (šir. 1 stolpec viš. 23 mm) 80.000 Lir; finančni in legalni 120.000 Lir; ob praznikih povisek 20%; mali oglasi 850 Lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Iva 19%. Naročila sprejemajo: iz dežele Furlanije-Juljske krajine agencija PUBLIST Srl (vsak dan od 8.30 do 12.30), Trst, ul. Montecchi 6 - Tel. 7796-611 - Fax 768697; iz drugih dežel v Italiji podružnice SPL: iz Slovenije in Hrvaške STUDIO VISTA d.o.o., Ljubljana, tel.-fax 216155 vsak dan od 9. do 13. ure razen sobote.

primorski

dnevnik

četrtek, 23. julija 1992

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418

GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958

CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190 - FAX 0432/730462

Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja ZTT
Tiska EDIGRAF

Član italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Kljub sovražstvu ostajajo v Bosni in Hercegovini primeri presenetljivega medetničnega sodelovanja

Potovanje v sarajevski pekel

SARAJEVO - Vrsta tovornjakov se leno vije po makadamu izpod Vran planine na hercegovskem krasu ob Blidinjskem jezeru. Cesto so delno razširili, delno pa popolnoma na novo zgradili inženirski Hrvaškega obrambnega zbora (HVO), vojaške formacije Hrvatov iz Bosne in Hercegovine. To cesto, vsaki teden, od Splita do Kiseljaka, prevozi dva ali trije konvoji tovornjakov, ki jih organizira hrvaška Caritas. »Z našimi malimi tovornjaki, brez blišča in zastav, uspemo tam, kjer so svetovne organizacije povsem nemočne,« nam je razlagal Pavao Sekerija, duhovnik sarajevske nadškofije, ki v Splitu skrbi za delovanje Caritasa. Sarajevska Caritas razpolaga s tovornjaki in šoferji prevoznega podjetja iz Kiseljaka, mesteca, ki leži kakih 20 km daleč od Sarajeva, in ki je bilo do nedavnega znano predvsem zaradi tamkajšnjega izvira mineralne vode. Šoferji vozijo brezplačno, tu pa tam dobijo malo olja ali sladkorja za družino. Da bi kaj zaslužili prešvercavo v Bosno kakšno škaflo hercegovskega sladkega tobaka. Od Posušja do Jablanice, za 45 km, tovornjaki vozijo po beli cesti, s povprečno hitrostjo 20 ali manj km na uro. Proti severu vozijo vojaški kamioni HVO in tovornjaki s hrano, proti jugu pa osebnimi avtomobili in avtobusi z begunci. Vmes je tudi kak kamion, ki prevaža les ali oglje, ki ga Bosanci prodajajo v Dalmaciji, da bi lahko tam kupili hrano. Tovornjaki Caritasa vozijo skozi Jablanico, Konjič, Kreševo pa vse do Kiseljaka, kjer je distribucijski center. Na poti so nas zavstavili na kar enajstih kontrolnih točkah, nekatere varujejo borci HVO, druge pa držijo vojaki TO BiH. Zadnja kontrolna točka HVO je v samem Kiseljaku, enoto sestavljajo sami domačini. Na steni barake, ob zapornici, je zalepljena Paveličeva slika. Vojaki hočejo pregledati kamione, šoferji se temu odločno upirajo. Mine pol ure, preden nas pustijo naprej. Nenad, eden izmed šoferjev nam potoži: »Vsakokrat ista zgodba. Z izgovorom, da hočejo pregledati tovor, nas vsakiokrat oropajo. To enoto sestavljajo sami taki, ki niso nikdar v svojem

Ljudje čakajo na kruh v dolgih, nevarnih vrstah

življenju delali. Pravi borci niso tu v Kiseljaku, ampak na fronti. Ne prenesem, da mi ta banda lenuhov ukazuje.»

Za naš prehod v Sarajevo poskrbi v Press centru v Kiseljaku. Najprej dobimo dovoljenje HVO, nato pa pokličejo še postajo srbske milice na Ilidži, da najavijo prihod dveh novinarjev. Procedura je že utečena, na tak način je v Sarajevo prišlo več kot 200 novinarjev iz vseh koncev sveta. Od Kiseljaka do Ilidže je približno 7 kilometrov, na kontrolni točki nas že čaka avto milice. Miličnik nam vljudno ukaže, da naj mu sledimo do njihove komande. Tu nas legitimirajo in pošljejo v Hotel Srbija, kjer so nastanjeni srbski novinarji in druge službe Srbske republike BiH na Ilidži. Črnolaso dekle nam pojasni srbska stališča glede bosanske krize. Oblečena je v maskirno uniformo, na nogah pa nosi salonarke. Brifinga je kmalu konec. Zaposimo za pogovor z Momirom Vasiljevičem, pravoslavnim duhovnikom iz Ilidže, ki je odgovoren za sarajevski Dobrotvor, pravoslavno karitativno organizacijo. »Dobrotvor izjemno dobro sodeluje s Caritasom,« nam je povedal Vasiljevič. »To sodelovanje je marsikateremu Sarajevčanu, ne glede na vero ali narodnost, rešilo življenje. Ko mi Caritas ali Vi-

soki komisariat OZN za begunce priskrbijo kamion hrane, humanitarno pomoč enakopravno razdelimo med vsemi prebivalci Ilidže. Ko prinesem paket hrane Srbu, te pomoči ne morem odreči Hrvat ali Muslimanu, ki biva v isti zgradbi na istem nadstropju. Moj katoliški kolega na Stupu ravna enako, tudi on skrbi, da srbske družine v svoji fari dobijo humanitarno pomoč. Žal nas ekstremisti z ene in druge strani zaradi tega obtožujejo, češ zakaj dajem hrano tudi Hrvatom. Ravno, da bi se izognili tem kritikam se z našim delom ne hvalimo. Konec koncev je tudi v evangelijski zapisano, da kdor pomaga svojemu bližnjemu, naj se s svojim dejanjem ne hvali.»

Zapustimo Ilidžo. Srbski miličnik nas opozori, da je hrvaška kontrola 500 metrov bolj naprej. Vozimo previdno. Pridemo do hrvaškega punkta. Nikjer nikogar. Sredi ceste so postavljeni španski jezdci. Z avtomobilom moramo voziti med dvema protitankovskima minama. V daljavi odmevajo rafali. Vozimo po glavni vpadnici za Sarajevo. Naenkrat, z leve, privozita dva bela oklopna transporterja OZN. Oddahnemo se, kot ovce ko zagledajo pastirja. Vojaki nas napotijo na sedež sarajevske televizije, kjer se zbirajo tuji novinarji. Med drugimi srečam tudi Nikija Filipoviča, snemalca tržaškega Videoesta, ki v Sarajevu dela za Retequattro. Od njega izvem, da je tu v Sarajevu bolje stalno uporabljati neprebojni jopič ter da je s telefonskimi povezavami pravi cirkus. V Italijo ali Zagreb se lahko telefonira s satelitskimi telefoni, a minuta pogovora stane 30 dolarjev. Iz televizije moramo v Holiday Inn. Opozorijo nas, da ostrostrelci streljajo na mimoidoča vozila. Sledimo italijanskim kolegom. Do hotela moramo voziti z divjo hitrostjo. Križišče prečkamo s hitrostjo 120 km na uro. Nehote pomislim, kaj bi se zgodilo, če bi z desne privozil kak oklopnik.

V Holidayu je zbrana vsa novinarska raja, ki smo jo že spoznali po hrvaških bojiščih. Malo pred našim prihodom, so ostrostrelci ali snajperisti, kot jim tu pravijo - pred vhomom hotela ranili nekega člana francoske humanitarne organizacije. Med fotoreporterji vlada dokajšnje razburjenje: »Prekletost, ravno tu v senci so ga morali zadeti.« Receptorka nam da ključ sobe. »Si srečen,« mi reče Niki, »dobil si sobo na varni strani hotela.« Sicer so stekla mojega okna povsem razbita in na nasprotni steni se vidi, kam so se zarile krogle. »Bolje je, da zvečer ne prižigate luči in da se ne prikazete na oknu,« mi prijazno svetujejo. V mojem nadstropju, so sobe na južni strani hotela popolnoma porušene. Obdelovali so jih s protitan-

kovskimi granatami. Detonacije in rafali so zvočna podlaga sarajevske noči.

Drugi dan najprej pohitimo na Baščaršijo. Spremlja nas Joco Cigelj. Joco je član predsedstva Liberalne stranke BiH, v teh hudih časih dela za Caritas. »Ko vidite, da ljudje tečejo, tečite tudi vi,« nam je razlagal. »Ko vidite, da ljudje hodijo, vi tečite. Sarajevčani so se smrti že predali.« Nič čudnega, tu ljudje umirajo kot muhe. Pobijajo jih ostrostrelci, ki streljajo z gričev, ali granate, ki ponavadi padajo tam, kjer se zbirajo ljudje. Radio in televizija vztrajno opozarjajo Sarajlije, naj se stalno izogibajo gneče. Nič ne pomaga. Ljudje so pač prisiljeni stati v raznih vrstah: za kruh, za sol, za pralni prašek, itd. Vsakokrat ko Sarajevčani zlezejo iz zaklonišča na cesto, je kot da bi igrali rusko ruleto. V tej igri, povprečno vsaki dan, sedem ljudi izgubi življenje. Med žrtvami je neverjetno mnogo otrok. Ranjenih praktično nihče več ne šteje. Posebej srhljiva je zgodba petletne Seke. Medtem, ko se je igrala na ulici, je priletela granata, katere drobci so ji odrezali nogo. Mimoidoči jo je vzel v naročje, da bi jo odpeljal v bolnico. »Čiko, uzmi i nogu,« mu je zakričala deklica.

Mladoletniki trpijo tudi drugače. V bolnici smo videli trinajstletnega Elmedina Bijelaka. Ležal je v postelji, desno nogo je imel v mavcu. Na desni roki je

Škof Vinko Puljić

izgubil palec, levo roko so mu amputirali izpod komolca. Elmedin je bil ranjen 5. aprila. Pristopil je v TO BiH. Skupaj z dvema drugima tovarišema, Amirom in Mevludinom, so skušali maskirati bunker, a granata jih je prehitela. Samo Elmedin se je rešil, morda.»

Sarajevski škof Vinko Puljić: »Hvaležni smo svetu, ker nam pošilja humanitarno pomoč. Potrebno pa je, da Evropa poskrbi za našo varnost, da nas ne bi več ubijali. Žal se visoka politika ozira samo na svoje interese. Trpljenje ljudi zanjo ni važno. Če bi bili ti politiki pošteni, bi razorožili agresorja, ali bi omogočili naši obrambi, da se naoroži. Kaj pa namesto tega dela Evropa? Z embargom onemogoča Bosni, da si organizira obrambo. To je pravo hinavstvo.« Ta stališča niso ravno evangelijska, so pa nedvomno realna. Puljić intervjuvamo na sedežu sarajevske nadškofije. »Po nekaterih ocenah naj bi v BiH umrlo že 40 tisoč ljudi,« nam je dejal, »moralna in materialna škoda je ogromna, neizmerljiva. To ni vojna, to je terorizem. V vojni se spopadeta dve vojski. Tu samo masakrirajo civile. Pomislite na snajperiste, ki iz bližnjih hribov streljajo po sarajevskih ulicah. To početje nima nobenega vojaškega opravičila. Ti ljudje so celo streljali na šestletne otroke. Do kdaj bo Evropa to dovolila, do kdaj bo preprečila legitim-

ni vladi, da učinkovito organizira obrambo?« Škofa smo vprašali, kako se bo sarajevska tragedija zaključila. »Narod se bo boril do konca, do iztrebljenja. Nima kaj izgubiti. Boril se bo za lastno svobodo in dostojanstvo. V to ne dvomim. Samo svet in Evropa lahko preprečita to tragedijo, in sicer tako, da prisilijo jugoslovansko armado k umiku ter da prevzamejo kontrolo nad težko oborožitvijo. Ko bo to storjeno, bodo tukajšnji ljudje že dobili kakšen modus vivendi.«

Ena izmed sarajevskih legend je nedvomno dnevnik Oslobođenje. Na Kranjčevićevi ulici srečamo Jovana Ajvazovića: »Sem eden izmed novinarjev Oslobođenja. Tu na ulici, skupaj s sinom, kolportiram časopis, ker so vsi prodajni kioski razrušeni. Ena tretjina novinarjev dela v redakciji, druga tretjina je na terenu, ostali pa prodajamo časopis. Časopis tiskamo v atomskem zaklonišču v stavbi Oslobođenja, ki je sicer že popolnoma porušena. Uredniki in tiskarji delajo v zaklonišču teden dni, nato dobijo izmeno. Kar nekaj naših kolegov je v tej vojni umrlo ali bilo ranjeno. Septembra bo trideseta obletnica odkar sem zaposlen pri Oslobođenju. Upam, da bom to obletnico dočakal živ.«

Ivan nosi na maskirni uniformi oznake TO BiH ter nalepko HOS, vojaške formacije Hrvaške stranke prava. Obrazloži nam, da je Hrvat, da pa je zvest Izetbegovićevi vladi in da ne odobrava politike Mate Bobana, ki je na jugu ustanovil Hrvaško skupnost Hercegov-Bosna. Med bosanskimi Hrvatimi, za razliko od Hercegovcev, ki masovno podpirajo Bobana, Ivanov primer ni osamljen. V Sarajevu je še zmeraj popularen član predsedstva Stjepan Kljuić, bivši športni novinar Vjesnika. Hrvata sta tudi premier Jure Pelivan in obrambni minister Jerko Doko. V Jajcu, mestu kjer se je rodila avnojska Jugoslavija, civilno in vojaško oblast vodijo hosovci, ki povsem priznavajo avtoriteto sarajevske vlade. Zadržanje bosanskih Hrvatov je povsem razumljivo, saj so Hrvati v centralni Bosni v manjšini, medtem ko so v Hercegovini večinska nacija. Boban pa je nedvomno v boljšem položaju. Če Srbi niso že povsem zasedli BiH je samo zasluga učinkovitosti enot HVO. To dejstvo se politično primerno obrestuje. Znano je, da vojaški voditelji HVO kritično ocenjujejo vojaške sposobnosti Teritorialne obrambe BiH. Sodelovanje z vodstvom TO odklanjajo tudi zaradi ideoloških razlogov. Teritorialni obrambi grozno zamerijo, da je v svoje vrste sprejela bivše oficirje JLA. Znano je na primer, da je Sefer Halilović, poveljnik oboroženih sil BiH, med vojno na Hrvaškem poveljeval karni JLA v Djakovu, medtem ko je komandant topništva TO BiH Vabija Karić poveljeval topniški bateriji, ki je rušila Vukovar.

Vladimir Lukić, predstavnik srbske republike BiH pri komandi UNPROFOR v Sarajevu, je pred vojno poučeval na ekonomski fakulteti. Njegova ocena tega, kar se dogaja v Bosni je izjemno jasna: »Vojna situacija v republici je statična in za srbsko stran izjemno ugodna. Goražde bodo kmalu pale. Še nekaj dni in jih bomo osvobodili. V svetovnih medijih vsi govorijo samo o masakrih nad Hrvatimi in Muslimani, nihče pa ne omenja srbskih žrtev. V BiH vsi narodi enako trpijo. BiH lahko obstaja le kot konfederacija. Če hočemo mir, se moramo dogovoriti.«

Tekst in slike
WALTER ŠKERK

Tudi cestni znaki so prilagojeni novim vojnim razmeram